Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 72 (8. 501) ◆ 1994 йил 20 июнь, душанба ◆ Сотувда эркин нархда

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИЛЛИЙ ВАЛЮТАСИНИ МУОМАЛАГА КИРИТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасининг Конституциясининг 122-моддасига, «Ўзбекистон Республикаси давлат мустақиллигининг асослари тўғрисида»ги Қонуннинг 11-моддасига ва Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг 1993 йил 3 сентябрдаги 952-XII сон қарорига мувофиқ:

1. 1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг ҳудудида 1000 сўм-купонга бир «Сўм» нисбати билан Ўзбекистон Республикасининг миллий валютаси — «Сўм» муомалага киритилсин.

2. Миллий валютани жорий этиш бўйича республика комиссиясининг таркиби иловага мувофиқ тасдиқлансин. Нақд пулларни алмаштиришга ҳамда пул муомаласига оид барча тезкор ва жорий масалаларни ҳал қилиш комиссия зиммасига юклатилсин.

3. Ўзбекистон Республикасининг миллий валютаси — «Сўм» Ўзбекистон Республикаси Марказий банкининг қиймати 1, 3, 5, 10, 25, 50, 100 «Сўм» бўлган банк қоғоз пуллари (банкнотлар) ва 1, 3, 5, 10 20, 50 «Тийин» бўлган металл тангалар ҳолида нақд пул муомаласига чиқарилади.

4. Белгилаб қўйилсинки:

1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида «Сўм» қонуний тўлов воситаси ҳисобланади;

«Сўм»лар ва «Тийин»лар Ўзбекистон Республикаси ҳудудида мулкчилик шаклларидан қатъи назар, ҳамма жисмоний ва юридик шахслар томонидан барча турдаги тўловларга, шунингдек банклар томонидан омонатларга ва ҳисоб варақларига қўшиб қўйиш учун ҳеч қандай чекловларсиз қабул қилиниши мажбурийдир;

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида миллий валюта — «Сўм» билан бир қаторда эркин муомаладаги валютадан тўлов воситаси сифатида белгиланган тартибда фойдаланишга рухсат берилади.

5. Сўм-купонларни алмаштириш учун аҳолига зарур шарт-шароитларни яратиб бериш ва миллий валютага шошмасдан ўтишни таъминлаш мақсадида:

— Ўзбекистон Республикасининг банк муассасалари 1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб сўм-купонларни муомалага чиқаришни тўхтатсинлар;

— 1994 йилнинг 1 августига қадар барча турдаги тўловларга, шунингдек фуқароларнинг омонатларига ва Ўзбекистон Республикаси доирасида пул ўтказиш учун миллий валюта билан бир қаторда 1000 сўм-купонга 1 «Сўм» нисбати билан ҳеч қандай чекловларсиз сўм-купонларни қабул қилишга рухсат берилсин. Аҳолига хизмат кўрсатаётган республиканинг барча савдо ташкилотлари ҳамда бошқа корхоналари, ташкилотлари ва муассасалари мазкур банднинг сўзсиз бажарилишини таъминласинлар.

Ўзбекистон Республикасининг Ички ишлар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда «Сўм» билан сўм-купон баббаравар муомалада бўлган даврда сўм-купонларга товарлар сотишдан ва хизмат кўрсатишдан бош тортганлик учун айбдор шахсларни қаттиқ жавобгарликка тортсинлар.

6. Марказий банк, «Ўзсаноатқурилишбанк», «Ўздеҳқончиликсаноатбанк» ва республиканинг бошқа банклари 1994 йил 28 июндан 5 июлгача 1994 йил июнь ойининг иккинчи ярми учун иш ҳақи, шунингдек, 1994 йил июль ойи учун пенсиялар, нафақалар ва стипендиялар «Сўм» билан берилишини таъминласинлар.

7. Республиканинг вакил қилинган банклари 1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб тегишли пунктлар орқали эркин муомаладаги валютани Ўзбекистон Республикасининг «Сўм»ларига Ўзбекистон Республикаси Марказий банки белгилайдиган курс бўйича чекловларсиз алмаштириб берилишини таъминласинлар.

8. Мулкчилик шаклларидан қатъи назар, республиканинг барча хўжалик юритувчи субъектлари ва банк муассасалари 1994 йилнинг 1 июлигача бўлган ҳолатда ҳисоб варақларидаги, омонатлардаги ва мажбуриятлардаги маблағларни, шунингдек иш ҳақи, пенсиялар, стипендиялар ва бошқа тўловларнинг миқдорларини 1 «Сўм» : 1000 сўм-купон нисбати билан қайтадан ҳисоблаб чиқсинлар.

9. 1994 йилнинг 1 августидан бошлаб Ўзбекистон Республикасининг бутун ҳудудида тўловларнинг барча турлари фақат миллий валюта — «Сўм» билан амалга оширилишини эътиборга олиб, аҳолига 1994 йилнинг 1 августига қадар қолган сўм-купонларни омонатларга чекловларсиз қўйиш тавсия этилсин.

Жамғарма тармоғига эга бўлган «Ўзжамғармабанк» ва республиканинг бошқа тижорат банклари 1994 йил 1 августидан бошлаб сўм-купонларни омонатларга қабул қилишни тўхтатсинлар.

10. Жамғарма тармоғига эга бўлган «Ўзжамғармабанк» ва республиканинг бошқа тижорат банклари 1994 йилнинг 1 сентябрига қадар аҳолининг омонатлар бўйича шахсий ҳисоб варақларидаги операцияларни фақат ҳисоб-китоб чеклари, чек дафтарчалари ёки омонатчиларнинг топшириқлари бўйича пул ўтказиш йўли билан амалга оширсинлар, 1994 йилнинг 1 сентябридан бошлаб эса омонатчиларнинг хоҳишига кўра «Сўм»лар ва «Тийин»лар билан берсинлар.

11. Миллий валютани жорий этиш механизми бўйича Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки ишлаб чиққан норматив ҳужжатлар маъқуллансин.

12. 1994 йилнинг 1 июлидан бошлаб мулкчилик шаклларидан қатъи назар, барча хўжалик юритувчи субъектлар учун меҳнат ҳақини тўлашга бериладиган маблағларни давлат йўли билан тартибга солиш жорий этилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги ўн кун муддат ичида бунинг учун зарур йўриқномаларни хўжалик юритувчи субъектларга етказсин.

13. Миллий валюта — «Сўм»ни жорий этиш ҳамда муомалада бўлган сўм-купонларни белгиланган муддатларда йиғиштириб олиш борасидаги ишларнинг ташкил этилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг Марказий банки зиммасига юклатилсин.

14. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси ушбу Фармонни бажариш юзасидан тегишли қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил, 16 июнь.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ 1994 ЙИЛ 16 ИЮНДАГИ ФАРМОНИГА ИЛОВА

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МИЛЛИЙ ВАЛЮТАСИ «СЎМ»НИ ЖОРИЙ ЭТИШ БЎЙИЧА РЕСПУБЛИКА КОМИССИЯСИНИНГ ТАРКИБИ

Муталов А. М.	—	Бош вазир, комиссия раиси
Ҳамидов Б. С.	—	Бош вазир ўринбосари, комиссия раисининг муовини
Муллажонов Ф. М.	—	Марказий банк бошқаруви раиси, комиссия раиси муовини
Усмонов М. З.	—	Бош вазир ўринбосари
Шарифхўжаев М. Ш.	—	Бош вазир ўринбосари
Алматов З. А.	—	ички ишлар вазири
Гатаулин Ш. Қ.	—	Давлат солиқ қўмитасининг раиси
Раҳимов К. Р.	—	алоқа вазири
Умурзоқов Б. Х.	—	ижтимоий таъминот вазири
Абдуғаниев Б. А.	—	«Ўзбекбирлашув» бошқаруви раиси
Азимов Р. С.	—	Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки бошқаруви раиси
Аҳадов А. А.	—	«Ўздеҳқончиликсаноатбанк» бошқаруви раиси
Ибодов А. И.	—	«Ўзсаноатқурилишбанк» бошқаруви раиси
Муҳитдинов Н. Ф.	—	«Ўзжамғармабанк» бошқаруви раиси
Файзиев З. А.	—	«Ўзбексавдо» уюшмаси раиси
Яҳёев Ш. Ғ.	—	Ўзбекистон Давлат телерадиокомпания раиси
Обидов О. О.	—	меҳнат вазирининг биринчи ўринбосари
Голишев В. А.	—	«Ўздавистиқболстат» раисининг биринчи ўринбосари
Иноятов Р. Р.	—	Миллий хавфсизлик хизмати раисининг биринчи ўринбосари
Ҳазратқулов М. Х.	—	ЎзА бош директори
Каримов Р.	—	Вазирлар Маҳкамаси умумиқтисодиёт бўлимининг мудири

Бугунги кун нафаси

⊙ Нукусда бўлиб ўтган Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг сессиясида Ўзбекистон Олий Кенгаши ўн бешинчи сессияси якунлари ва Президент Ислом Каримов нутқида ўртага қўйилган вазифалар асосида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришни жадаллаштириш масалалари муҳокама этилди.

⊙ 17 июнь куни Ўзбекистон Республикаси валюта биржасида бўлиб ўтган навбатдаги савдода сўм-купоннинг АҚШ долларига нисбатан қиймати аниқланди. Бу қиймат 1 доллар учун 5.372 сўм-купонни ташкил этди.

⊙ Тошкентда тиббиёт ходимлари кунига бағишланган тантанали йиғилиш ўтказилди.

⊙ Ўтган шанба куни Тошкент ва бутун республика мактабларида битирув оқшомлари бўлиб ўтди.

⊙ 20 июндан 23 июнга қадар Владивостокда Россия-Америка ҳарбий кучларининг биргаликдаги машқлари ўтказилади. Унда табиий офатлар пайтида фуқароларга ёрдам кўрсатишнинг биргаликдаги чора-тадбирлари ишлаб чиқилади.

⊙ Бошқирдистон пойтахти Уфа шаҳри якшанба куни ўзининг 420 йиллигини нишонлади. Тантаналарда Италия, Швеция ва Хитойдан ҳам меҳмонлар қатнашишди.

⊙ Қозон шаҳрида Татаристон билан Коми Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартнома имзоланди.

⊙ Франция шу мамлакатнинг Украинага Чернобиль атом электростанцияси муаммоларини ҳал қилишга ёрдам беражаклиги эълон қилинди.

⊙ Бугунги кунда Хитойдаги бир ярим мингта шаҳарда радиотелефон алоқалари хизмати ишлаб турибди.

⊙ Эрондан хабар беришларича, Россия бу давлатга атом электр станцияси қурилишида ёрдам кўрсатади.

⊙ Бугун Миланда газ масалаларига бағишланган 19-халқаро анжуман ўз ишини бошлайди. Унда Россия Бош вазири Виктор Черномирдин сўзга чиқади.

ПРЕЗИДЕНТ ТУРКИЯЛИК ЖУРНАЛИСТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу йилнинг 23 июнь куни расмий давлат ташрифи билан Туркия Республикасига боради. Ана шу ташриф муносабати билан 17 июнь куни «Буюк ипак йўли» ҳиссадорлик жамияти раиси Эрфон Қуртўғли раҳбарлигидаги бир гуруҳ Туркия журналистлари Президент Ислом Каримов қабулида бўлди.

Мамлакатимиз раҳбари «Сабоҳ», «Туркия» рўзномалари, «Ипак йўли» журнали, АТВ, ТГРТ, «Канал Е» телекомпаниялари мухбирларининг Туркия — Ўзбекистон муносабатлари ривожи, ташриф мақсадлари, қадимий ипак йўлининг истиқболи ва бошқа мавзулардаги саволларига батафсил жавоблар берди.

— Туркияга ташрифдан мақсад ўзаро муносабатларни янги, янада юқори босқичга кўтаришдир, деди Ислом Каримов журналистларнинг саволларига жавоб берар экан. — Ана шу ниятда биз Туркия раҳбарияти, жамоатчилик ва ишбилармон доиралар вакиллари билан учрашамиз. Улар билан ҳамкорликни янада кенгайтириш хусусида музокаралар олиб борамиз. Ташриф давомида тегишли ҳужжатлар имзоланади. Бу ҳужжатлар қадимдан қондош ва жондош икки халқ орзу интилишларини ифодалаши табиий.

(ЎзА).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ МАМЛАКАТ ТИББИЁТ ХОДИМЛАРИГА ТАБРИГИ

Азиз шифокорлар!

Муҳтарам тиббиёт ходимлари!

Сизларни анъанавий касб байрамингиз билан чин қалбимдан муборакбод этаман. Ўзбекистон тараққиёти, унинг буюк келажаги, порлоқ истиқболи бевосита сиз, азизларнинг ақл-заковатингизга меҳнатингизга, фидойилигингиз ва меҳр-мурувватингизга ҳам боғлиқ. Зеро, халқимизнинг буюк яратувчилик қудрати жисмоний ва ақлан соғломлик билан чамбарчас боғлиқ. Республикамизнинг тиббиёти ривожланган, халқи соғлом юрт бўлиши сизнинг зиммангизга улкан масъулият юкламоқда.

Бугунги Ўзбекистон тиббиёти жаҳон табобат илми назарияси ва амалиётида муносиб ўрин эгаллаган, дунё тажрибаларини бойитиб бораётган ғоят кенг тармоқли соҳа. Айни пайтда у халқимиз саломатлигини ҳимоя қилиш, ақлан ва жисмонан соғлом авлодни камол топтириш билан бирга Абу Али ибн Сино, Шарафуддин Илоқий, Нажибуддин Самарқандий сингари жаҳон тан олган улуғ боболаримиз ишини давом эттириб, она-юртимиз шуҳратини оламга ёймоқда.

Азиз дўстлар!

Улкан хонадонимиз — Ўзбекистондай шонли ва шавкатли ватанимиз халқи соғлиғи учун ҳамма имкониятларни ишга солиб, ўз касбингизни шарафлашингизга ишончим комил. Байрамингиз нишонланаётган ушбу муборак кунда сизларни яна бир бор қутлар эканман, жонажон мамлакатимиз истиқболи йўлида қилаётган фидокорона меҳнатингизни юксак қадрлайман.

Сизларга сиҳат-саломатлик, оилангизга тинчлик, бахт-саодат, эзгу ишларингизда улкан муваффақиятлар тилайман.

Ўзбекистон Республикаси

Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

РЕСПУБЛИКАНИНГ ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ТЎЛДИРИШ, ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА ЭКСПОРТ ИМКОНИЯТИНИ КЕНГАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Пул муомаласини барқарорлаштириш, истеъмол бозорини тўлдириш, экспорт самарадорлигини ошириш ва шу асосда Ўзбекистон Республикаси миллий валютасининг харид қобилияти барқарорлигини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Қуйидагилар тасдиқлансин:

республика истеъмол бозорини товарлар билан тўлдириш дастури;

пул-кредит сиёсатини мустаҳкамлашнинг асосий йўналишлари;

Ўзбекистон Республикасининг экспорт самарадорлигини ошириш дастури.

2. 1994 йилда товарлар (ишлар, хизматлар) экспорти ҳажмларини қўшимча равишда кўпайтириш бўйича вазирликлар, идоралар, уюшмалар, бирлашмалар ва корхоналарнинг таклифлари қабул қилинсин.

3. Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги Молия вазирлиги билан биргаликда хорижий фирмалар билан тузиладиган шартномалар бўйича тўлов муддатини ўн икки ойга суриб, консигнация (воситачилик) асосида 60 миллион АҚШ доллари миқдорида республикага озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш учун маблағларнинг манбаларини излаб топсин.

Молия вазирлиги ва «Ўзулгуржибиржасавдо» «Ўзбексавдо» уюшмасига республика ташқарисидан озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олиш учун ҳукуматлараро битимлар бўйича клиринг ҳисоб-китоб варақларига тушадиган маблағлар ҳисобидан Россия Федерациясининг 50 миллиард рублини (ҳар ой 10 миллиард рублдан) ажратиб берсинлар.

4. Ўзбекистон Республикасининг Давлат солиқ қўмитаси, «Ўзбексавдо» уюшмаси, «Ўзбекбирлашув», Қорақалпоғистон Республикасининг Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари меъёрланган маҳсулот сотиш борасида ўрнатилган тартиб ҳамда чакана савдо билан шуғулланувчи барча юридик шахслардан солиқ ундириб олиниши устидан қаттиқ назоратни таъминласинлар.

5. Ўзбекистон Республикасининг Давлат солиқ қўмитаси бюджетга ва бюджетдан ташқари жамғармаларга солиқлар ҳамда бошқа мажбурий тўловлар тушиши юзасидан белгиланган топшириқлар сўзсиз бажарилишини таъминласин. Солиқларни тўлаш қоидаларини бузганлик ёки уни тўлашдан бўйин товлаганлик каби ҳар бир факт бўйича материаллар Прокуратура органларига топширилсин.

Республика Бош прокурорига келиб тушган материаллар ўз вақтида ва тўлиқ кўриб чиқилиши устидан қаттиқ назорат ўрнатилишини таъминлаш, тизим ходимларининг бу борадаги шахсий жавобгарлигини ошириш таклиф этилсин.

6. Солиқ идоралари ходимларининг ва маҳаллий ҳокимият органлари раҳбарларининг меҳнатига ҳақ тўлаш шартлари давлат бюджети ҳамда маҳаллий бюджетга солиқлар тушишига оид мажбуриятларнинг бажарилишига бевосита боғлиқ қилиб қўйилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси икки ҳафта муддат ичида юқорида кўрсатилган тон-

(Давоми 2-бетда).

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЭКСПОРТ ИМКОНИЯТИНИ КЕНГАЙТИРИШ БОРАСИДА КОРХОНАЛАР ФАОЛИЯТИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШГА ОИД ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Барча мулкчилик шаклидаги корхоналарнинг Ўзбекистон Республикаси экспорт имкониятини кучайтиришдан иқтисодий манфаатдорлигини ошириш мақсадида:

1. Кўп валюта берадиган экспорт маҳсулоти ишлаб чиқаришни қисқа муддатларда ўзлаштиришни таъминлайдиган корхоналарнинг соҳасини ўзгартириш, уларни техника ва технология билан қайта жиҳозлаш орқали экспортга йўналтирилган замонавий ишлаб чиқаришларни ташкил қилиш хорижий сармояларни кенг кўламда жалб этган ҳолда давлат томонидан қўллаб-қувватлашнинг энг муҳим устивор йўналиши деб белгилансин.

2. Шу нарса белгилаб қўйилсинки, мулкчилик шаклидан қатъи назар, ишлаб чиқариш ҳажмида экспорт товарлари (ишлари, хизматлари) камида 30 фоизни ташкил этадиган барча корхоналар даромад солиғини амалдагига нисбатан 2 баравар камайтирилган миқдорда тўлайдилар.

3. Корхоналар товарларнинг (ишлар, хизматларнинг) экспорт ҳажмларини ўстиришдан олган эркин муомаладаги валюта тушуми даромад солиғини тўлашдан ва Ўзбекистон Республикасининг Марказий банкига мажбурий равишда сотишдан озод қилинади.

4. Белгилаб қўйилсинки, илм-фан асосида ишлаб чиқарилган маҳсулот ва машина-техника маҳсулотини экспорт қилишдан олинадиган ҳамда экспортга мўлжалланган ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва ривожлантиришга сарфланадиган эркин муомаладаги валюта тушуми Ўзбекистон Республикасининг Марказий банкига мажбурий равишда сотишдан тўла ҳажмда озод қилинади.

5. Маҳсулот ишлаб чиқарувчи корхоналар эркин муомаладаги валютага экспорт қиладиган товарлардан олинадиган божларнинг амалдаги муваққат миқдорлари 50 фоиз камайтирилсин.

6. Эркин муомаладаги валютага сотиладиган экспорт маҳсулоти ишлаб чиқаришни кенгайтириш учун корхоналарга кредитлар беришнинг имтиёзли тартиби жорий қилинсин.

Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Марказий банк билан биргаликда бир ой муддат ичида имтиёзли кредитлар бериш шартларини белгилаб, бундай кредитлар фақат экспорт бўйича идоралараро комиссиянинг хулосасига биноан берилишини назарда тутсин.

7. Ўзбекистон Республикасининг Молия вазирлиги Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда солиқ солишда ушбу Фармондан келиб чиқадиган ўзгаришлар муносабати билан бир ой муддат ичида бюджет билан ўзаро ҳисоб-китоб тартибини ишлаб чиқсин.

8. Ўзбекистон Республикасининг Вазирлар Маҳкамаси бир ой муддат ичида республиканинг экспорт имкониятини кенгайтириш ҳамда ундан фойдаланиш самарадорлигини ошириш дастурини ишлаб чиқиб, қабул қилсин.

9. Ўзбекистон Республикасининг Адлия вазирлиги 10 кун муддат ичида Ўзбекистон Республикасининг тегишли қонун ва норматив ҳужжатларига ўзгартишлар ҳамда қўшимчалар киритишга доир таклифларни тайёрласин.

10. Мазкур Фармон 1994 йилнинг 1 июлидан амалга киритилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 17 июнь.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

БОЛАЛИ ОИЛАЛАРГА ДАВЛАТ ИЖТИМОИЙ ЁРДАМИ ТИЗИМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ТЎҒРИСИДА

Бозор муносабатлари шаклланаётган шароитда болали оилаларга давлат йўли билан мадад беришни кучайтириш, ёш авлодни тарбиялаш муаммоларини ҳал этишда ижтимоий кафолатларни таъминлаш ва болаларни ҳар томонлама камол топтириш мақсадида:

1. 1994 йил 1 сентябрдан бошлаб болали оилаларга давлат ижтимоий ёрдамининг амалдаги тизими ўрнига қуйидаги нафақа турларидан иборат ягона тизим жорий этилсин:

16 ёшгача болалари бўлган барча оилаларга ҳар ойлик нафақа; бола туғилганда энг кам иш ҳақининг икки баравари миқдорида бирйўла бериладиган нафақа;

бола икки ёшга етгунча уни парваришлаш учун энг кам иш ҳақининг 20 фоизи миқдорида оналарга бериладиган ҳар ойлик нафақа;

2. Белгилаб қўйилсинки, барча оилаларга улардаги болаларнинг сонига қараб қуйидаги миқдорларда ҳар ойлик нафақалар тўланади:

бир болали оилага энг кам иш ҳақининг 10 фоизи;

икки болали оилага энг кам иш ҳақининг 20 фоизи;

уч ва тўрт болали оилага энг кам иш ҳақининг 40 фоизи;

беш ва ундан ортиқ болали оилага энг кам иш ҳақининг 50 фоизи.

3. Қуйидагилар пул билан таъминлашнинг асосий манбалари этиб белгилансин:

16 ёшгача болалари бўлган барча оилаларга ҳар ойлик нафақалар учун — республика ва маҳаллий бюджетларнинг маблағлари;

бола туғилганда бир йўла бериладиган нафақа учун — ижтимоий суғурта маблағлари;

бола икки ёшга етгунча уни парваришлашга оналар учун бериладиган ҳар ойлик нафақалар: ишловчи оналар учун — корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг маблағлари; ишламайдиган оналар учун — республика ва маҳаллий бюджетларнинг маблағлари.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимларига, корхоналар ва ташкилотларга:

мавжуд маблағлар доирасида болали оилаларга бериладиган нафақаларнинг белгиланган турларига қўшимча пул ва қўшимча имтиёзлар белгилаш, ушбу мақсадлар учун ижтимоий жамғарма маблағларидан тўлароқ фойдаланиш;

жамоат, хайрия ташкилотларининг ҳар хил ижтимоий ёрдам кўрсатишга оид фаолиятини ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантириш, жамиятда инсонпарварлик, хайр-эҳсон ва раҳм-шафқат ғояларини ёйишга кўмаклашиш тавсия қилинсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддат ичида ушбу Фармонни рўёбга чиқаришга доир қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1994 йил 16 июнь.

(Болаларга амалда тўланаётган ва янги жорий этилаётган нафақа турлари ҳамда миқдорлари тўғрисида 2-саҳифада ўқийсиз).

ЮКСАК МУКОФОТЛАР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан республика соғлиқни сақлаш соҳасини ривожлантиришдаги хизматлари, аҳолига тиббий ёрдам кўрсатишга қўшаётган муносиб ҳиссалари учун республиканинг тиббиёт ходимларидан бир гуруҳи мукофотланди. Шу жумладан, Тошкент шаҳридан:

«Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган соғлиқни сақлаш ходими» унвони билан:

Исоқов Атҳам — Тошкент шаҳар дезстанциясининг шифокори.

Резунов Анатолий Антонович — Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари бош терапевти.

Ўзбекистон Республикасининг Фахрий ёрлиғи билан:

Азизов Акромжон — республика «Саломатлик» маркази бош шифокорининг ўринбосари.

Житковский Владимир Иванович — Ўзбекистон Республикаси Мудофаа вазирлиги марказий ҳарбий госпиталининг етакчи жарроҳи.

Шрамков Валерий Александрович — республика «Тиббий техника» ишлаб чиқариш ва савдо бирлашмаси раҳбарининг ўринбосари.

АМЕРИКАДА ФУТБОЛ БАЙРАМИ

МАНА ниҳоят ер юзидаги ҳар бир футбол ишқибози орзиқиб кутган, юракларни жунбушга келтирувчи онлар — футбол бўйича XV жаҳон чемпионатининг очилиш маросими ҳам бўлиб ўтди.

...Чикагодаги «Аскар майдони» деб номланган ўйингоҳ узра чемпионатнинг очилиш маросимига ташриф буюришдек бахтга мушарраф бўлган 67 минг ишқибозларнинг шодон қийқириқлари остида минглаб турли рангларидаги шарлар осмонга кўтарилди.

Сўнг АҚШ Президенти Билл Клинтон, ФИФА раҳбари Жоао Авеланжлар сўзга чиқиб, барчани жаҳон чемпионатининг очилиш маросими билан қутлаб яшил майдонда тўп сурувчи футболчиларга омад тиладилар.

* * *

Чемпионатнинг биринчи ўйинида иштирок этаётган жамоалар доимо жуда эҳтиёткорона тўп сурадилар. Бу гал ҳам шундай бўлди. Жаҳон чемпиони германияликлар Боливия терма жамоасини 1:0 ҳисобида доғда қолдирдилар. АҚШ ва Швейцария жамоалари ўртасидаги беллашув эса жаҳон чемпионатлари тарихидан илк бор ўйиннинг усти ёпиқ майдонда ўтказилганлиги билан ўрин олади. Бу учрашув 1:1 ҳисобида дуранг натижа билан тугади.

Чемпионатнинг қолган ўйинлари эса қуйидагича якунланди: Румыния — Колумбия — 3:1, Испания — Жанубий Корея — 2:2, Ирландия—Италия — 1:0, Бельгия— Марокаш — 1:0.

Бугун Бразилия — Россия, Аргентина — Греция, Голландия — Саудия Арабистони жамоалари ўртасида қизиқарли беллашувлар ўтказилади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

РЕСПУБЛИКАНИНГ ИСТЕЪМОЛ БОЗОРИНИ ТЎЛДИРИШ, ПУЛ МУОМАЛАСИНИ МУСТАҲКАМЛАШ ВА ЭКСПОРТ ИМКОНИЯТИНИ КЕНГАЙТИРИШ БОРАСИДАГИ ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 1-бетда).

фадаги ходимларни сақлашга кетадиган харажатларни пул билан таъминлаш тартибини белгилаб, солиқларнинг кўзда тутилган тушумлари бажарилмаган тақдирда уларни қисқартиришни назарда тутсинлар.

7. Белгилаб қўйилсинки, мулкчилик шаклларидан ва кимга бўйсунишдан қатъи назар, ҳар бир корхона, ташкилот ҳамда муассаса:

асосий фаолият бўйича операцияларни амалга ошириш учун фақат битта хизмат кўрсатувчи банкда ҳисоб-китоб (жорий) ва бюджет ҳисоб варағини очиши мумкин;

республика ҳудудидаги банкларда валюта ҳисоб варақаларини очиш чоғида корхона бир ҳафта муддат ичида тегишли солиқ идораларига шу ҳақда ахборот бериши шарт.

Солиқ идоралари солиқ органини хабардор қилмасдан ҳисоб (жорий, валюта, ссуда, депозит ва бошқа) варақалари очиш ҳолатларини аниқлаган тақдирда корхоналар, ташкилотлар ва муассасаларнинг раҳбарларига нисбатан Ўзбекистон Республикасининг қонунларида кўзда тутилган молиявий ва маъмурий жазо чоралари қўлланилади.

8. Корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг чет эл банкларида белгиланган тартибда рухсат этилмаган хорижий валюта сақлашлари валюта тушумини яшириш деб ҳисоблансин.

Валюта тушумларини чет эл банкларидан яшириш фактлари аниқланганда, Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси яширилган валюта маблағларининг жами миқдорини олиб қўйиш ва хорижий валюта билан, хорижий валюта етишмаганда эса, фойдани яшириш факти аниқланган кунидаги Марказий банк курси бўйича миллий валюта билан худди шунча миқдордаги маблағни жарима тариқасида республика бюджетига ўтказиб, молиявий жазо чораси қўлласин.

9. Давлат мулки объектларини сотиб олиш чоралари хусусийлаштириладиган мулкнинг сотиб олинадиган улушидан камида 30 фоизини дастлабки бадал тарзида тўлаш шарти билан тўлов муддатини узайтириш бир йилгача чеклансин.

10. Республиканинг устивор соҳаларида инвестиция лойиҳаларини амалга ошираётган ташкилотларни давлат томонидан қўллаб-қувватлаш мақсадида хорижий кредитлардан самарали фойдаланиш бўйича идоралараро комиссия тузилсин. Идоралараро комиссия зиммасига:

бир ҳафта муддат ичида комиссия тўғрисидаги Низом лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига тақдим этиш;

харажатлар қопланишини юксак даражада таъминлайдиган ҳамда республиканинг экспорт имкониятини кенгайтиришга ва истеъмол бозорини тўлдиришга қаратилган биринчи галдаги инвестиция лойиҳалари рўйхатини бир ой муддат ичида аниқлаш ва Вазирлар Маҳкамаси тасдиқлаши учун тақдим этиш вазифаси юклатилсин.

11. Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 23 февралдаги 88-сон қарорининг фермерлар, кичик корхоналар, кооперативлар нақд пулга кичик ҳажмли техника, минерал ўғит ва уруғлик сотиб олишлари учун уларга кредитлар бериш ҳақидаги 11-бандининг амал қилиши ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

12. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда ҳукумат илгари қабул қилган қарорларни ушбу қарор билан мувофиқлаштириш тўғрисидаги таклифларни икки ҳафталик муддатда Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин.

13. Ушбу қарор бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосарлари зиммасига юклатилсин. Мазкур қарор қандай амалга оширилиши йилнинг ҳар чорагида республика ҳукумати мажлисида кўриб чиқилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси

И. КАРИМОВ.

БОЛАЛАРГА АМАЛДА ТЎЛАНАЁТГАН ВА ЯНГИ ЖОРИЙ ЭТИЛАЁТГАН НАФАҚА ТУРЛАРИ ҲАМДА МИҚДОРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармонига биноан, 1994 йилнинг 1 сентябридан бошлаб болали оилаларга давлат тарафидан бериладиган ижтимоий ёрдамнинг Ягона тизими жорий этилади. Янги тизим болаларга бериладиган нафақа турларига ҳам, марказий ва маҳаллий бюджетлардан ажратиладиган давлат ёрдами миқдорларига ҳам мукаммал ва объектив тарзда ёндошишни назарда тутади.

16 ёшга тўлмаган болаларга бериладиган ойлик нафақа мамлакатдаги барча фарзандли оилаларга ҳеч бир истисносиз тўланади. Илгари ҳар бир болага ойига ўрта ҳисобда 286 сўм-купон тўлаб келинган бўлса, эндиликда 7000 сўм-купон тўланади, яъни нафақа миқдори салкам 25 баробар кўпаяди.

Оилага тўланадиган нафақа миқдори болалар сонига қараб ўзгаради ва:

— бир болали оилага 7000 сўм-купонни;

— икки болали оилага 14000 сўм-купонни;

— уч-тўрт болали оилага 28000 сўм-купонни;

— беш ва ундан кўпроқ болали оилага 35000 сўм-купонни ташкил этади.

Табиийки, энг оз иш ҳақи миқдори оша борган сари оилага бериладиган нафақа миқдори ҳам мувофиқ равишда кўпайиб бораверади. Умуман, болаларга нафақа тўлаш учун мамлакат бўйича ҳар ойда бюджетдан қарийб 70 миллиард сўм-купон, бир йил ҳисобидан эса тақрибан 840 миллиард сўм-купон маблағ ажратилади.

Бола туғилганда бериладиган бир марталик нафақа сақлаб қолинди ва республикада бўлган энг кам иш ҳақининг икки баравари миқдорида, яъни 140000 сўм-купон этиб белгиланди. Ижтимоий суғурта жамғармаларидан бериладиган бу хил тўловлар учун ҳар ойда 7,7 миллиард сўм-купон, йил мобайнида эса 92 миллиард сўм-купон маблағ сарфланади.

Чақалоқ парвариши билан банд оналарга нафақа тўлаш тартиби ҳам ўзгаради. Илгари оналарга бола 1,5 ёшга етгунча нафақа тўланган бўлса, эндиликда бу муддат 2 йилга қадар узайтирилади. Натижада қўшимча тарзда 310 минг она нафақанинг янги турини олади, чақалоқ парвариши учун нафақа оладиган аёлларнинг умумий сони эса 1 миллион 235 минг кишини ташкил этади. Чақалоқ парвариши учун амалдаги нафақа миқдори 319 сўм-купондан 14000 сўм-купонгача, яъни қарийб 44 карра кўпаяди. Нафақанинг бу тури учун бюджет ва корхоналар маблағларидан ҳар ойда 17,3 миллиард сўм-купон, йил давомида эса 208 миллиард сўм-купон ажратилади.

Ҳисоб-китоблар шуни кўрсатдики, амалдаги нафақалар ўрнига уларнинг янги турлари ва миқдорларини жорий этиш учун бир йилда ҳозирги вақтдаги 130 миллиард сўм-купон ўрнига 1 триллион 123 миллиард сўм купонга яқин маблағ талаб этилади, яъни нафақа тўлови миқдори 9 каррагача ошади.

Албатта, бундай катта маблағларни топиб бериш осон иш эмас. Лекин оилаларга ёрдам бериш ҳамда ёш авлодни тарбиялаш ва камолотга етказиш муаммоларини ҳал этишда ижтимоий кафолатларни таъминлаш мақсадида мамлакат Ҳукумати ушбу мақсадлар учун маблағ ахтариб топишни зарур деб ҳисоблади. Шу билан бирга, мамлакат Президентининг Фармони билан ҳокимликларга, корхоналарга, муассасалар ва ташкилотларга болали оилалар ва оналарга ижтимоий мадад бериш учун қўшимча манбаларни излаб топиш, хайрия ташкилотларининг фаолиятини кенгроқ ривожлантириш тавсия этилди.

РЕСПУБЛИКАДА БОЛАЛАРГА ТЎЛАНАДИГАН АМАЛДАГИ ВА ЯНГИ ЖОРИЙ ЭТИЛАДИГАН НАФАҚА ТУРЛАРИНИНГ МИҚДОРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Қиёсий маълумотлар

Нафақа турлари	Амалдаги схема	Жорий этилаётган схема	Неча баробар	Пул таъминоти манбалари
1. Болаларга тўланадиган ҳар ойли нафақалар				Бюджет
—1 болага ўрта ҳисобда (сўм-купон)	286	7029	24,6	
—1 оилага ўрта ҳисобда (сўм-купон)	874	21469	24,6	
— барча болаларга (барча оилалар) (млн. сўм-купон)	2790,07	68571,3	24,6	
2. 1,5 (2) ёшгача болани парваришлаш учун ҳар ойлик нафақалар				Бюджет, корхоналар маблағи
—бир онага ўрта ҳисобда (сўм-купон)	319 (1,5 ёш)	14000 (2 ёш)	43,9	
—барча оналарга (млн. сўм-купон)	295,33	17281,6	58,5	
3. Бола туғилганда бир йўла бериладиган нафақа				Ижтимоий суғурта жамғармаси
—1 болага ўрта ҳисобда, бир ойга (сўм-купон)	11667	11667		
— барча болаларга тўланадиган жами маблағлар, бир ойга (млн. сўм-купон)	7700,2	7700,2		
4. Нафақаларнинг барча турлари бўйича сарфланадиган жами маблағлар:				
— ойига (млн. сўм-купон)	10785,6	93553,1	8,6	
— йилига (млрд. сўм-купон)	129,6	1122,6	8,6	

...КАФТДЕК текис йўлда давлат рақами 83-18 ТНЕ йўловчи автобуси бир текисда кетяпти. Машина охирги бекат — Қорасувга келиб тўхтади. Йўловчилар билан гавжум салон тезда бўшаб қолди. Аҳмаджон салонни назоратдан ўтказаётиб қора сумкага кўзи тушди. Уни навбатчи хонасига келтириб, ичини очса ундан Чирчиқ шаҳрида яшовчи Солиҳа Комилова номига берилган паспорт, 50 минг сўм пул ва бир жуфт никоҳ узуги чиқди.

А. Алимуҳамедов топилмани эгасига зудлик билан қайтариш чорасини излади. Шунда бирдан хонага ранглари ўчган, ўрта ёшдаги аёл энтикиб кириб келди.

— Ҳайрият, шу ерда экансиз, — деди у таниш ҳайдовчини кўриб. — Укажон, автобусда сумкамни қолдириб кетибман. Келин тушираётган эдим. Шу хаёл билан денг...

— Шу сумка сизникими? Ичида нимаси бор?

Аёл ҳаяжонланиб сумка ичидаги қимматли буюмларни бирма-бир санаб берди. Сўнгра топилмани суюна-суюна олиб, Аҳмаджонга суюнчи дея 10 минг сўм узатди.

А. Алимуҳамедов жувонга ялт этиб қаради.

— Опажон, ранжитманг мени,— дея навбатдаги рейсга ҳозирлик кўрди.

Топилма эгаси хижолат бўлиб, тўйга таклифнома тутқазди. Шунда йигитнинг чиройи очилди. Тўйга албатта боришликка ваъда бериб, автобус кабинасига ўтирди. Машина оҳиста жойидан қўзғалди. Микрофондан Аҳмаджоннинг қувноқ овози янгради:

— Ҳурматли йўловчилар! Чипта олишни, ёш болали ва ногиронларга жой беришни унутманг.

Минг бир касб

«Миллионер» Аҳмаджон

Аҳмаджон Алимуҳамедов меҳнат қилаётган 2-автокорхонада бўлдик. Турли миллат вакилларидан таркиб топган жамоада ҳамжиҳатлик, бир-бирини ҳурмат қилиш, қувончли ва ташвишли кунларда қўллаб-қўлтиқлаш анъанага айланган. 800 кишилик жамоа аҳолига юксак маданий хизмат кўрсатиш иштиёқида ижодий изланмоқда.

Ушбу корхона ўз тарихига эга. Ўшанда корхона қурилиши учун жамоа хўжалигидан 11 гектар ер ажратилиб, бунёдкорлик ишлари жадаллаштириб юборилди. Тез кунда қад кўтарган транспорт саройи яқин атрофда яшайдиган ишчилар билан тўлди. У кундан кунга қад ростлаб, ҳам бўйига, ҳам энига кенгайди.

Ҳозирги кунда йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиш жамоа ҳар бир аъзосининг масъулиятли бурчи ҳисобланади. Автокорхонада 300 га яқин машина бор. Шулардан 120—126 таси ҳар куни сарой дарвозасидан тонг саҳарда чиқиб, ярим тунгача белгиланган йўналишларда ҳаракат қилади.

Келинг, энди машъал ҳайдовчи Аҳмаджон Алимуҳамедов меҳнат қилаётган 63-автобус йўналиши фидокорларининг ҳаёти билан сизларни таништиришда давом этайлик. Йўналиш сардори Давид Яхёев бошчилигидаги ҳайдовчиларнинг ҳар бири кунда 250—260 чақирим йўлни хатарсиз босиб ўтиш билан бирга ўртача 10—11 литр ёнилғини тежаб, 24—26 рейс қилишга эришяпти.

М. Горький метро бекати — Қорасув бекати оралиғида чорраҳалар кўп, ўнқир-чўнқир, дўнг ерлар ҳам учраб туради. Машинани бир маромда бошқариш учун юксак маҳоратли касб эгаси бўлиш керак. Аҳмаджон шу масъулиятни шараф билан уддалаб келаётган чапдаст уста. 1-тоифали ҳайдовчининг хатарсиз босиб ўтган йўлининг 1 миллион 300 минг чақиримга етганлиги катта шараф бўлди. Унинг ҳамкасблари Ҳуснитдин Муҳитдинов, Раҳматилла Раззоқов, Жонтемир Жўраевлар режага қўшимча 1,5 миллион йўловчи манзилини яқин қилиб Аҳмаджон сингари ишчанликни қўлдан бермай келаётирлар.

— Ҳожатбарор бўлиш яхши, кўнгилсиз ҳодисалардан асрасин, — дейди А. Алимуҳамедов биз билан суҳбатда. — Сенга бириктирилган машинани кўз қорачиғидек авайлашинг шарт. Техника жиҳатидан мустаҳкам ва ишончли бўлса йўлинг ҳам бехатар бўлади.

Аҳмаджон 20 нафар ёшга ҳайдовчилик касбини эгаллашда ҳам яқиндан ёрдан берган. Шогирдларига яхши хислатларни сингдира олди. Уларга техника сирларини қунт билан ўргатди. Шунинг учун кўпчилик уни автокорхонада «уста» деб ҳам чақиришади. Бу кенг маъноли тахаллусни олиш ҳаммага ҳам насиб қилавермайди. Касбини севган, оиласини улуғлаган, ахлоқ ва одоби билан намуна бўлган инсонгина шундай шарафли номга муяссар бўлади. Бу яхши фазилатлар А. Алимуҳамедов қалбининг тўридан жой олган.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

Президент Фармони—амалда

ШАХСИЙ УЙ-ЖОЙЛАР ҚУРИЛИШИГА—ЭЪТИБОР

БИРИ-БИРИДАН чиройли осмонўпар йўллардан ўтиб «Қурувчи» мавзесига кириб бордик. Бу ерда Тошкент давлат-ҳиссадорлик қурилиш корпорацияси бинокорлари тер тўкишмоқда. Қурувчиларнинг қўли-қўлига тегмайди. Уларнинг бири юқориги қаватларда тиклаш ишларини олиб бораётган бўлса, иккинчиси тикланган деворларнинг тешикларини бетон қоришмалари билан тўлдирмоқда. Учинчиси эса тайёр бетон қоришмаларини юқориги қаватларга пешма-пеш етказиб бермоқда.

Ҳимматли кишилар

— Бу даҳада бинокорлик ишлари бошланганига 5-6 йил бўлди холос,— дейди биз билан суҳбатда корпорация уй-жой қурилиши бўлимининг бош мутахассиси Владимир Зелепухин. — Шунга қарамасдан қурувчиларимиз мавзенинг бир қисмини қуриб битказишга эришди. Ҳозир қуриб битказилган қисмда турар жой бинолари ҳамда маданий-маиший хизмат нуқталари тўла ишга туширилган. Озиқ-овқат ва саноат маҳсулотлари билан савдо қиладиган дўконлар, шахсий машиналар қўйиш жойи, мактаб ҳамда мактабгача тарбия муассасалари шулар жумласидандир.

Айни пайтда мавзенинг иккинчи қисмида қурилиш ишлари кенг кўламда олиб борилмоқда. Жумладан корпорациямизга қарашли йирик ҳажмли-блокли тажриба уйсозлик комбинати қурувчилари бу ерда бирваракайига иккита турар жой биносида тиклаш ишларини олиб боришмоқда. Баъзи бир қийинчиликларга қарамасдан улар биринчи уйнинг 9-қаватида, иккинчи уйнинг 5-қаватида қурилиш-тиклаш ишларини жадаллаштириб юборишган.

1-уйсозлик комбинатининг 4-қурилиш бошқармаси бунёдкорлари ҳам юқоридаги қурувчилардан орқада қолишмасликка ҳаракат қилишмоқда. Яқинда улар 3-рақам билан номланган уйнинг биринчи ярмини фойдаланишга топширишганди. Айни пайтда ҳамшаҳарларимиз бу ерда истиқомат қилишмоқда. Бинонинг иккинчи қисмини ҳам қурувчилар яқин орада битказишни ўз зиммаларига олишган. Бу ерда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, ҳар хил хоналардан иборат бўлган бу уй бурунги бунёд этилган турар жой биноларидан анча фарқ қилади. Масалан, хоналарнинг поллари паркет бўлиб, овқат пиширадиган хона ҳамда болахоналари бурунгиларга қараганда анча кенгдир.

Комбинат бунёдкорлари мавзеда ширкат усулидаги турар жой биноларини қуриш билан бир қаторда мавзеда якка тартибдаги уйларни қуриб битказишда ҳам қатнашишмоқда. Шу кунларда улар мавзедаги 31 та якка тартибдаги уйларни қуришмоқда. Бинокорлар шуларнинг олтитасида қурилиш-тиклаш ишларини тугатишди.

Юқорида йирик ҳажмли-блокли тажриба уйсозлик комбинати қурувчилари ҳам якка тартибдаги уйларни бунёд этишда ўз ҳиссаларини қўшишмоқда. Улар ҳозир шундай биноларнинг 7 тасида ишлашмоқда. Яқинда қурувчилар шуларнинг иккитасида қурилиш-тиклаш ишларини тугаллашди. Қолганларида бинокорлик ишлари кетмоқда. Уйларнинг ҳар бири 6-7 хонадан иборат бўлиб, бу ерда яшаш учун ҳамма шарт-шароитлар муҳайё. Мисол учун уйнинг тагида ертўла бўлиб, бу ерда сабзавот маҳсулотларини сақласа бўлади. Машина қўйиш жойи ҳамда уйнинг иссиқ ва совуқ сув билан таъминлангани эса ҳамшаҳарларимизга жуда маъқул бўлади, деб ўйлаймиз. Бунга уй олдидаги 6-10 сотихгача бўлган экин экиш учун мўлжалланган ерни қўшиб ўтиш ҳам керак.

Бош мутахассиснинг гапига қараганда кейинги пайтларда мавзеда айниқса якка тартибдаги уйларни бунёд этишга катта эътибор берилаяпти. Бунинг яна бир исботи сифатида корпорация қошида яқинда махсус якка тартибдаги уйларни бунёд этадиган бирлашма ишга туширилганини таъкидлаш керак. Ҳозирги кунда бу янги бирлашма мавзедаги 7 та якка тартибдаги уйларни қуришда қатнашмоқда.

Ғулом ЮСУПОВ.

● Ўзбекистон Президентининг «Республикада уй-жой қурилишини рағбатлантиришга оид чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони асосида шаҳримиздаги корхона ва ташкилотлар кўплаб ибратли ишларни амалга оширишмоқда. «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмаси касаба уюшмасининг раиси билан қилган суҳбатимиз ана шу фикримизга далил бўла олади.

Ишчиларга ёрдам берилаяпти

— Айни вақтда аҳолининг ижтимоий-моддий таъминотини таъминлашни ўйлаш керак, — дейди Гулнора Мирзаева. — Чунки одам оиласидан, турмушидан кўнгли тўқ бўлсагина иш жойида ҳам унумли меҳнат қилади. Шуни ҳисобга олган корхонамиз маъмурияти ҳар бир ишчини хоҳ у фахрий бўлсин, хоҳ янги ишчи, бундан қатъи назар унинг яшаш тарзига, иш фаолиятига катта эътибор билан қарайди. Касаба уюшмасининг фаоллари ҳам бу ишда ўрнак бўлмоқда. Ўтган йилдан буён нарх-навонинг ўзгариши ва бошқа сабаблар бўлишига қарамай ишчиларимиз томонидан тушаётган ариза ва таклифларга эътиборни қаратиб уларга имкон қадар ёрдам берилмоқда. Уй-жой шароитини яхшилаш учун 6 кишига жами 2.105.403 сўм миқдорида беминнат ёрдам пули берилди. Шахсий уй-жой олиш учун навбатда турган 10 та оиланинг ҳар бирига 544.000 сўмдан пул берилиши билан бирга бепул ер ажратилди.

Маълумки, Шайхонтоҳур тумани Тошкент вилоятининг Оққўрғон тумани билан ҳамкорлик ипларини боғлади. Йил бошидан буён корхонамизда ишлаб чиқарилган маҳсулотлардан уларни таъминлаб турибмиз. Айни ҳамкор туманнинг «Кучлик» ўқув хўжалиги майдонидан 50 нафар ишчимиз дала ҳовли олишга муваффақ бўлди. Бу мақсадда ҳам кимга қандай ёрдам зарур бўлаётган бўлса, уни аямаётирмиз. Шахсий уй қураётган 10 кишига яқингинада ҳар бирига 3 миллион сўмдан фоизсиз қарз берилди. Бу пуллар икки йилдан сўнг ишчининг маошидан келишилган ҳолда қайтариб олинади. Биз шахсий уйлар қураётган ишчиларимизга кўпроқ эътиборни қаратганмиз. Чунки уларнинг кўпчилиги кўп болали оилалар ҳисобланади. Амалга ошираётган ишимиз хамир учидан патир бўлсада, лекин шундай пайтда ёрдам қўлимизни чўза олаётганимиздан мамнунмиз.

Гулзода МАМБЕТОВА.

ШАҲРИМИЗДА шахсий уй қуриш иштиёқида юрганлар анчагина. Лекин биргина иштиёқнинг ўзи камлик қилади. Бунинг учун маблағ, қурилиш материаллари керак бўлади. Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида буларнинг ўзи бўладими? Кўпчиликни ўйлантириб келаётган ана шу саволга Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Республикада уй-жой қурилишини рағбатлантириш тўғрисида»ги Фармони ижобий жавоб бўлди. Тошкент шаҳар ўрмон хўжалиги маҳсулотлари, қурилиш моллари ва кўмир билан савдо қилиш корхонасининг хизматчилари ҳам ана шу Фармонни бажариш учун анча ишларни амалга оширишмоқда. Биз корхона савдо бўлими бошлиғи Баҳром Миркаримовга бу ҳақда батафсил ҳикоя қилишини илтимос қилдик.

Беминнат хизмат

— Корхонамиз шаҳар ва унинг чеккасида шахсий иморат қурувчиларга ёрдам беришга ихтисослаштирилган, — дейди у. — Шаҳарда шахсий иморат эгаларига қурилиш материаллари сотишга ихтисослашган 25 та дўконимиз бор эди. Ишчи ва хизматчиларимиз якка тартибда уй қураётганларга ҳамма вақт ёрдам бериб келган. Масалан шаҳримизнинг «Ўриксор», «Тутзор», «Қўйлиқ-7» мавзеларида уй қурган кишилар тахта, шифер, цемент, қувур ва бошқа қурилиш материалларининг асосини биз орқали имтиёзли нархларда олишди.

Лекин бозор иқтисодиёти муносабати билан бизга қарашли кўп дўконлар хусусийлаштирилди. Ҳозир бу дўконларда қурилиш материаллари эркин нархларда сотилмоқда. Чунки бу хусусий дўкон эгалари қурилиш материалларини келишилган нархда олишаяпти.

Бироқ тижорат дўконларидаги қурилиш молларига қўйилган нархларни ҳамманинг ҳам чўнтаги кўтаравермайди. Шунинг учун биз Президентимизнинг юқоридаги Фармонига жавоб тариқасида қолган 12 та дўконларимизда шахсий иморат эгаларига нисбатан арзон қурилиш материалларини сотишга ҳаракат қилаяпмиз. Мисол учун ўтган май ойининг ўзида аҳолига 256 тонна алебастр, 2400 та шифер, 382 тонна цемент, 150 га яқин иссиқлик қозонларини имтиёзли нархларда сотишга муваффақ бўлдик. Шунингдек ўтган ойда дўконларимизда олиф ёғи, мих, ҳар хил бўёқ ва бошқа маҳсулотлар ҳам сотилди.

Бу ерда шуни ҳам таъкидлаб ўтиш керакки, буларнинг ҳаммаси ўзи бўлмади. Нимага деганда биз асосий қурилиш материалларини Қозоғистон ва Россиядан оламиз. Ҳамма ерда бўлгани қаби ўтган бир-икки йил мобайнида юқоридаги ҳудудлар билан бизнинг ҳам алоқамиз бузилган эди. Лекин излаган имкон топади, деганларидек, ҳозир корхонамиз барча имкониятларни ишга солмоқда. Масалан, ўтган йили Россиядан 900 куб метрдан ортиқ ёғоч маҳсулотларини олгандик. Биз уларга пул ўрнига 40 минг дона қўл сочиғи жўнатдик.

Хуллас, корхонамиз якка тартибда уй қураётган ҳамшаҳарларимизга имкон қадар ёрдам бераяпти. Айни пайтда пойтахтнинг Фарҳод бозори, Қорақамиш ва Бирлиқ мавзелари, Чилонзор оқтепаси ва бошқа жойларида қурилиш материаллари дўконлари сотувчилари халқимизга беминнат хизмат қилишмоқда.

Ғани ЕСЕНОВ.

Дил сўзлари

РАҲМАТ

МЕН оилам билан Заҳириддин Муҳаммад Бобур кўчасида истиқомат қиламан. Яшаш шароитимиз тақозоси билан 1991 йил Шайхонтоҳур тумани ҳокимлигига томорқа ер ажратиш учун ариза берган эдик. Ҳокимлик кўп ўтмасдан оиламга генерал Ўзоқов кўчасидан якка тартибда уй қуриш учун ер ажратди.

Лекин уй қуриш учун бинокорлик материалларини олишга пулим етмай қолганди. Бу борада ҳукуматимизга катта раҳмат. Чунки менинг, қолаверса менга ўхшаган шахсий иморат қуриш ниятида юрган кишилар бахтига Президентимизнинг «Республикада уй-жой қурилишини рағбатлантиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони чиқиб қолди. Буни газета саҳифаларида ўқиб яна туманда жойлашган 3627-Шайхонтоҳур тижорат жамғарма банкига бордим. Бу ерда кредит инспектори Нуриддин Азизов билан учрашиб, дардимни айтдим. У киши керакли ҳужжатларни тўплаганимдан кейин давлат томонидан 10 йилга 15 миллион қарз ундириб берди. Ҳозирги кунда бу пулларга қурилиш материалларини олиб, оиламга ажратилган ерда бинокорлик ишларини бошлаб юбордим.

Эргаш ҲУСАНОВ.

Ширкат усулида

ПОЙТАХТНИНГ «Изза» мавзесида яқинда яна бир турар жой биноси фойдаланишга топширилди. Мавзеда 102-рақам билан номланган бинода қурилиш-тиклаш ишларини йирик ҳажмли-блокли тажриба уйсозлик комбинати бунёдкорлари олиб боришди. Улар 9 қаватли уйни қисқа муддат ичида битказишга эришишди.

Умумий сатҳи 6 минг 763 квадрат метрни ташкил этган иморат ширкат усулида қурилди. Айни пайтда бу ерга 90 та хонадон эгалари кўчиб киришмоқда.

* * *

ШАҲРИМИЗНИНГ «Белтепа» даҳасида ҳам уй-жой қурилиши тресги бунёдкорлари томонидан бирваракайига иккита уйнинг бир қисми тўла қуриб битказилди. Фойдаланишга топширилган биринчи уйнинг умумий сатҳи 3 минг 532 квадрат метрни ташкил этса, иккинчисиники 3 минг 597 квадрат метрдир. Ҳозирги кунда бу биноларда ҳаммаси бўлиб 81 та хонадон эгалари уй тўйларини ўтказишмоқда.

Ғиёс ЙЎЛЧИЕВ.

ЖАМҒАРМАГА ҲАДЯ

КЕЙИНГИ пайтларда атроф-муҳит муҳофазасига бағишлаб халқаро «Экосан» жамғармаси ташаббуси билан қатор тадбирлар ўтказилмоқда. Экологик ва саломатлик ўн кунлиги, шаҳримиз истироҳат боғларида ўтказилган болалар ва табиат кўргазмалари, шанбаликлар шулар жумласидандир. Бу хайрли ишдан Шайхонтоҳур тумани корхона, ташкилот ва муассасалари ҳам четда қолмади. Улар 4 ва 11 июнь кунлари ташкил этилган ҳашарда фаол иштирок этишди. Масалан, улар кўчаларни супуриб-сидиришди, унинг атрофларига янги ниҳоллар ўтказишди.

Кўплаб корхоналар шу кунларда ишлаб топилган даромадларини тўлалигича «Экосан» жамғармасига ўтказишди. Мисол учун Тошкент муҳандислик қурилиши тресги 10,5 миллион, «Орзу» чарм-атторлик ва спорт буюмлари ишлаб чиқариш бирлашмаси 1 миллион 94 минг, «Қундуз» ҳиссадорлик жамияти 1 миллион, «Чорсу» бош универсал дўкони 1 миллион 636 минг сўмни «Экосан» жамғармасига ҳадя қилди. Умуман олганда шу ўн кунликда жамғармага туман бўйича 30 миллион сўмдан ортиқ пул келиб тушди.

Эсонмурод АННАЕВ.

* Соғлом авлод учун

АСРЛАР ШАКЛЛАГАН АНЪАНА

Президентимиз Ислом Каримовнинг «Ўзбекистоннинг ўз истиқлол ва тараққиёт йўли» рисоласида инсон barкамолликка эришиши маданиятини ўз онгига ёшликдан, оила, мактаб, маҳалла, соғлиқни сақлаш тизими, жисмоний тарбия ва спорт кўмагида сингдириши ҳақида фикр юритилган. Шуниси муҳимки, одам сўзда эмас, балки амалда ўз камолоти, демакки, саломатлигига миллий бойлик сифатида эътибор қаратиши лозим. Бу борада миллий анъаналар ва иқлим шароитига таяниб иш кўриш мақсадга мувофиқдир. Низомий номли Тошкент Давлат педагогика институти ёш физиологияси ва мактаб гигиенаси кафедраси мудири, профессор Дилором Шарипова билан тарбиянинг ана шу хусусияти юзасидан суҳбатлашдик.

— Дилором Жуманиёзовна, маълумки, халқимиз бола тарбияси борасида узоқ йиллар давомида шаклланиб, тараққий этиб келган тажрибага эга. Ана шу тажрибанинг бир қисми бўлган гигиеник тарбия қоидаларига риоя қилиш ёш авлоднинг камол топишида қай даражада аҳамиятли?

— Ўзбек халқи болалар ва ўсмирлар соғлиғини сақлаш бобида асрлар давомида бой тажриба тўплаган, афсуски, фарзандларимизнинг гигиеник тарбияси бобида тарбиячи ва ота-онадан амалда бу тажрибадан етарли даражада фойдаланишмаётир. Ёш авлоднинг гигиеник тарбияси барча бўғинлардаги тарбия ишларининг узвий қисми ҳисобланади ҳамда турмуш, меҳнат ва мулоқотда гигиеник жиҳатдан тўғри ҳатти-ҳаракат, фаолият мақсадига йўналтирилган режали, изчил равишда шаклланиши сифатида кўриб чиқилади. Илмий тадқиқот ва амалиёт шуни кўрсатдики, ҳозирги шароитда гигиеник тарбия халқнинг кўп асрлар мобайнида таркиб топган анъанавий, миллий ва ўзига хос умумий маданиятига, шу жумладан озодалик маданиятига асосланмоғи зарур. Ҳозирги вақтда оила шунчаки мулоқот, турмушни ташкил этиш, дам олиш, бўш вақтни биргаликда ўтказиш жойигина эмас, балки ижтимоий ҳаёт, қариндошларига ўзаро ёрдам, ўз оила аъзолари саломатлиги тўғрисида ғамхўрликнинг муҳим вазифаларидан бири болаларни дунёга келтириш ва тарбиялаш, фарзандлар тарбиясини нафақат ота-онанинг шахсий иши, балки ижтимоий бурч деб тушунишдан ҳам иборат. Кўп болалилик, фарзандлар тарбиясида, айниқса ёш болалар соғлиғини сақлаш ва мустаҳкамлашда оиланинг барча аъзолари қатнашуви ўзбек оиласига хос миллий анъанадир.

— Гигиеник тарбия қандай шартларни амалга оширишни талаб этади, тўғрироғи, гигиеник тарбиянинг ўзи нима?

— Ўзбек оиласида гигиеник тарбия самарадорлигининг зарурий шартлари қуйидагилардан иборат; соғлом турмуш тарзи (ҳушёр яшаш одати анъанавий равишда таркиб топган, катталар болалар кўзи ўнгида спиртли ичимлик ичишмайди, болалар эса, одатда, меҳмондорчиликда катталар билан бирга ўтиришмайди ва ҳоказо); меҳнат ва дам олишнинг хилма-хил турлари (бола гўдаклик пайтиданоқ жисмоний меҳнатга аста-секин ўргатиб борилади); 6—7 ёшдан уй-рўзғор ишларида ота-онага кўмаклаша бошлашади, уларда юриш-туриш нормалари шаклланади; жисмоний тарбия ва спорт билан шуғулланиш (бола очиқ ҳавода кўп юради, қувлашмачоқ сингари ҳаракатчан ўйинлар ўйнайди, чаққонлик, абжирлик рағбатлантирилади. кураш, кўпкари каби миллий спорт мусобақалари ҳам болаларни чиниқишга интилиш руҳида тарбиялайди); санитария-гигиена маданияти (бола гўдаклик чоғиданоқ овқатдан олдин ва кейин, бирон иш қилганидан, кўчадан келганидан сўнг қўл ювишга ўргатилади, одам гавжум жойларда болани кўпчилик эркалатиб-суйишидан асрашга ҳаракат қилинади); тиббий-педагогик билимлар кенг тарқатиш (катта авлод ёшларни шарқона анъаналарга мувофиқ ҳолда ўта хушмуомалалик ва сабр-тоқат билан, юриш-туришда саломатликни мустаҳкамлашга ва гигиеник кўникмаларни сингдиришга қаратилган анъанавий ахлоқий-маънавий нормалар руҳида тарбиялайди).

— Гигиеник тарбиянинг миллий ҳамда иқлимий ўзига хослик жиҳатлари борми?

— Аксарият ўзбек оилалари мактабгача ёшдаги болаларни чиниқтиришнинг Ибн Сино замонидаёқ таркиб топган қоидаларини кундалик ҳаётда ҳануз қўллаб келишадики, бунга кўра ҳаво, сув, қуёш каби табиий омиллардан жисмоний машқларни қўшиб фойдаланишга, маҳаллий иқлим шароитлари туфайли йилнинг аксари қисмида болалар очиқ ҳавода юришган. Очиқ ҳавода бўлишни сайр ёки ҳаракатчан ўйинлар билан қўшган маъқул. Ёшларни озодаликка ўргатишда тарбиячи, ўқитувчи, ота-она ё бошқа одам бўлишидан қатъи назар катталар иқлимий ва ижтимоий-иқтисодий шароитларга боғлиқ ҳолда қадим замонларда таркиб топган ва гигиеник йўналишга эга бўлган урф-одат, анъаналарга риоя қилишади. Чунончи, қизлар ёшлигидан ҳовли билан дарвоза олдини сув сепиб супуришга, уй ичини ҳар куни нам латта билан артиб, пол ювишга ўргатилиши чанг орқали инфекция тарқалишига йўл қўймайди. Шунингдек, баданни тоза тутиш, айниқса ухлашдан аввал ювиниш, оғизни яхшилаб чайқаш, кўзни ювиш кўникмаси мустаҳкам ўрнашиб қолган. Бу одатларнинг бари иссиқ иқлим шароитида оғиз бўшлиғи, кўз ва терининг шиллиқ қатламида бактерия тез кўпайиши мумкинлигининг олдини олиш билан боғлиқ. Ёзнинг иссиқ кунлари оқ кийим кийиш расм бўлгани ҳам иқлим шароитидан келиб чиққан, бу хил мато тана терлаганда ўзига нам сингдириши, ҳаво ўтказиши ва қуёш нурларини қайтариши билан тана ҳароратини мўътадил сақлаб туришга ёрдам беради. Халқимизнинг миллий-маданий анъаналарига кўра болани бутун маҳалла тарбиялайди. Бу эса ёшларда асаб хасталигининг яна бир тури — деприватция ҳолати вужудга келишининг олдини олади. Деприватция— руҳий эзилиш бўлиб, асосан боланинг ота-онаси ёки атрофдаги бошқа одамлар билан мулоқоти етишмаслигидан, яъни таъбир жоиз бўлса, мулоқот «очлиги», танқислигидан келиб чиқади. Оқибатда бола ўз қобиғига ўралиб қолади, ёлғизликдан қисилади. Шу боис ҳам бола ёшлигидан катталарга салом беришга, оиладаги мулоқот қоидаларига, кичиклар билан муомалага ўргатиб борилади. Маҳалла ўз ҳудудида яшовчи барча болаларни тарбиялашга ҳақли, болаларга ҳам тарбиячиларнинг кўплиги малол келмайди, чунки бу ишлар унга яхшилик истаб қилинаётганини у яхши тушунади. Ҳар қандай ота-она ўз боласи, атрофдагилар билан тўғри мулоқот юритишини, ғамхўр, меҳрибон, оқибатли, сабр-тоқатли бўлиб ўсишини истайди. Буларнинг бари эса болага ўзининг ва атрофдагиларнинг руҳий осойишталигини сақлашга ёрдам беради.

— Гигиеник тарбияга амал қилмаслик оқибатларини қандай тушунтириш мумкин?

— Алоҳида суҳбатларда, шунингдек, «Қизлар давраси» йиғилишларида республикада ҳануз учраб турган қариндошлар ўртасидаги никоҳнинг зарарига оид саволлар кўп бўлади. Кенг жамоатчиликни такрор огоҳлантиришни истардикки, қони яқин (амакивачча, холавачча, аммавачча ва ҳоказо) эр-хотинлардан ўтувчи генлар жуда кўплаб касаллик белгиларига эга бўлади ва оқибатда ақлан заиф ёки жисмонан мажруҳ болалар туғилади. Гоҳо табиат биринчи авлодни асраши ҳам мумкин, бироқ кейингиларида шафқатсизларча акс этмай қолмайди.

— Соғлом авлодга эришиш тадбирлари бошланган бугунги кунда мактабгача тарбия муассасалари, мактабларнинг педагогик жамоалари бу борада ўз фаолиятларини қай даражада ва қайси йўналишда олиб боришлари кутилган натижалар беради?

— Болалар ҳамиша ўзбек халқининг диққат марказида бўлиб келган. Халқнинг асрий анъаналари бу тарзда изчил давом эттирилиши «Ҳамма нарса болалар соғлиғи учун!» деган шиорга сўзда эмас, амалда эътибор қилинаётганидан далолат беради. Бу ажойиб анъана авайлаб сақланиши ва авлоддан авлодга узатилиши шубҳасиздир. Ўқувчи мактаб ва оилада олаётган билимлар билан у кундалик ҳаётда тўқнаш келаётган фаолият ўртасидаги зиддиятлар енгиб ўтилган тақдирдагина гигиеник тарбияни тўлиқ амалга ошириш мумкин. Гигиеник тарбия профилактик йўналишга эга бўлиши керак. Ҳозирги босқичда профилактика — касалликларнинг олдини олишга қаратилган иқтисодий, техник, ташкилий, ижтимоий, гигиеник, экологик, тиббий чора-тадбирлар тизими соғлиқни сақлашда мустақил республикамиз ўзи учун танлаган йўлда нуфузли йўналишга айланади.

Абдумалик АБДУРАҲМОНОВ суҳбатлашди.

* Суратли ахборот

ЭЗГУ МАҚСАД

МАРКАЗИЙ Осиё республикалари, хусусан Ўзбекистонда саноат корхоналари ва ҳунар-техника билим юртлари учун муҳандис бакалавр кадрлар етказиб берувчи индустриал педагогика коллежининг ўз ўрни бор.

— Жаҳон бозори сари йўл олган республикамизда кундалик эҳтиёж молларига бўлган талаб ортиб боргани сайин ушбу соҳада ҳам иш усталарига бўлган эътибор кучайиб бормоқда, — деди коллежнинг ўқув ва тарбиявий ишлар бўйича раҳбар ўринбосари Бекмурод Ҳасанов. — Билим даргоҳимизда талабалар тикувчи-бичувчи, саноат ва фуқаро қурилиши, совуқ ҳолда металларни кесиб ишлаш, саноат жиҳозлари монтажи, жисмоний тарбия ва спорт соҳалари бўйича таълим берилади. Бугунги кунда коллежимизда таҳсил олаётган ёшлар яқин келажакда танлаган соҳалари бўйича иш бошлашади. Талабалар ва педагогик жамоамизнинг ўз олдига қўйган эзгу мақсади ҳам ана шу.

Дилдора ОРИПОВА.

СУРАТДА: коллежда машғулот пайти. Козим Ўлмасов олган суратлар.

Кулинг дўстлар, умрингиз узоқ бўлади.

Юсуфжон қизиқ ШАКАРЖОНОВ.

* Митти ҳажвия

ТАШВИҚОТ

ШАНБА куни бош универсал дўкони одатдагидек гавжум бўлди. Пештахталар ёнига яқинлашиб бўлмайди.

Адҳам биринчи қаватдан керакли майда-чуйдаларни олиб, шошилмай иккинчи қаватга кўтарила бошлади. «Ҳамма нарса рўзғор учун» бўлимига кираверишда унинг нигоҳи полда ялтираб ётган ўн минг сўмликка тушди. Кўзларига ишонмай, пештахтани айланиб келди, яна ўша жойга кўз ташлади. Қай кўз билан кўрсинки чиндан ҳам полда ҳақиқий ўн минг сўмлик ётарди.

Адҳам атрофга диққат билан қаради. Унинг кўзлари сотувчи кўзлари билан тўқнашди. Энг қизиғи у Адҳамдан кўзини олмасди. Сотувчини кимдир чалғитди. Шунда Адҳам пул томон югурди ва уни оёғи остига босди. Пулни олмоқчи бўлди, ололмади: гўё пул полга михланган эди. Адҳам елкасида кимнингдир қўлини сезди. Бошини кўтарса, боягина уни кузатиб турган сотувчи.

— Қалай биродар, сизга ўзимизнинг янги елимдан таклиф қилсак бўладими? Ширингина илжайди у. — Мана сифатининг қанчалик юқори эканини ўзингиз кўриб турибсиз. Бир қутиси юз сўм. Қанча берай?

Тошпўлат ТЎСНАЗАРОВ.

ИСМИНИ БИЛМАЙМАН

БИР киши хотини билан ажралиш мақсадида қозининг қошига келди. Қози сўради:

— Хотинингизнинг исми нима?

— Билмайман!

— Қанча вақт у билан яшаяпсиз?

— Билмайман, у билан турмуш қурганимда сочимда оқ йўқ эди:

— Нега унинг исмини билмайсиз?

— Маълум вақт ўтгач исмимни айтаман деганди, ҳалиям айтмади.

ИСТИРОҲАТ

ОЙИСИ: Охир оқибат йиғлаб бўлдингми, болам?

Боласи: Йўқ! Озгина дам олаяпман.

НОРДОН СУТ

ХАРИДОР: Оға, кеча сиздан олган сутим жуда нордон чиқди-я.

СУТ СОТУВЧИ: Тўғри айтасиз, кеча сигиримиз моллигига бориб, ўт еяман деб билмасдан лимон еб қўйибди.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ.

⊙ Ҳаммомдай қизиган темир-бетон уйлар олов пуркайди. Осмонўпар уйнинг биринчи қаватида истиқомат қиладиган Покизахон ҳаво дим бўлишига қарамай терлаб-пишиб форточкаларни тақа-тақ ёпиб деразага қалин парда тутяпти. Ажабо, шаҳар марказидаги одам гавжум уйда яшовчи бу жувон шом тушгач нимадан қўрқаяпти ўзи! Нега сурат чиқазадиган сураткашдек парда тутиб, уйни зимистон қилиб юборди! Вужудидан куч-ғайрат ёғилиб турган Покизахон шамоллашдан, елвизакдан қўрқармикан-а!

ТУНГИ ОЛИШУВ

(Воқеавий интермедия)

ПОКИЗАХОН (хавотирланиб). Жуда қўрқиб кетяпман. Жасур акам қаёқларда санғиб юрибди экан? Наҳотки бир ўзим юрагимни ҳовучлаб ўтирганимни сезмаса? Вой тавба, нима учун аквариумдаги балиқлар безовта бўляпти? Нега итлар бахтсиз ҳодисани сезгандай бўридай ув тортяпти? Бирор фалокат сезмаяптимикан улар. Вой, ана, оёқ овози эшитиляпти. Ҳайрият-э, Жасур акам эканлар. (Жасур ашула айтиб киради). — Ойингиз кўчада туққанми ўзи, қаёқларда санқиб юрибсиз.

ЖАСУР. Э, Покиза, мен сенга айтсам савоб ишлар билан юрибман.

ПОКИЗА. Афандининг эшагини суғориб юрибсизми, савоб иш қилиб.

ЖАСУР. Ишхонамизнинг қоровули Эшмат акани чаён чақиб олибди, шунга...

ПОКИЗА. Нима, сиз чаённи аврадингизми?

ЖАСУР. Йўқ, қон топширдик.

ПОКИЗА. Вой тавба, чаён чаққанга қайси галварс қон топширади? Ҳали шунақа қонингиз кўпайиб кетганми, бойвачча?

ЖАСУР. Бас, Раиса Максимишна, бас, йўқса, қон босимим ошиб кетади. Ойим қани, болалар қани?

ПОКИЗА. Ойим, «Бу уйни елкамнинг чуқури кўрсин» деб, невараларини олиб Ҳасанбойга кетдилар.

ЖАСУР. Эрка ўғилларининг уйига кетибдиларда. Майли, нима ҳам қилардик. Бу уйда бизга ўхшаган мардлар яшайди

ПОКИЗА, Яна тўйлар муборак бўлибди-да, Донорбек ака!

ЖАСУР. Мен сенга айтсам, хотинжон, спиртдан шайтон ҳам, ажина ҳам юз чақирим нари қочади. Далда бўлсин деб, қитдай-қитдай отдик, оқовси.

ПОКИЗА. Бўлди, бас қилинг, анави қонхўр сурбетларнинг келар вақти бўлди. Нима қиламиз?

ЖАСУР. Қўрқма, мен ўша қонхўрларнинг қонини оғзидан келтираман. Қурол-аслаҳаларни тайёрлаб қўйдингизми?

ПОКИЗА. Қанақа қурол, пушка-мушка тайёрлаб қўяйми?

ЖАСУР. Газ тўппончаси, хлорофос, шиппак дегандай.

ПОКИЗА. Вой, ўлай... Ана-ана овози келяпти.

ЖАСУР. Чироқни ёқ, шиппагингни бер!

ПОКИЗА. Вой, шўрим, уйни кечагина ремонт қилган эдик, ҳаммаёқ қон бўлади энди.

ЖАСУР. Зарари йўқ, қонга-қон, жонга-жон!

ПОКИЗА. Тегишли жойга телефон қилайми-а!

ЖАСУР. Керак эмас, бир ўзим мингтасини деворга қапиштириб қўяман. Тез бўл, пашша ўлдирадиган лаппак қани!

ПОКИЗА. Вой, ана келишяпти, қимирламай туринг.

ЖАСУР. Вой ҳумпарлар-ей, худди немисларнинг қирувчиларига ўхшаб ғингиллаб келишяпти-я! Ҳозир онасини уч кўрғондан кўрсатамиз. Қани, Жасурбек, ҳужумга тайёрланинг. Покизахон, чироқларни ёқинг, душманни кўзини нур билан қамаштириб юборамиз. Қани ҳужумни бошладик (пақиллаган овоз эшитилди). Қойил, нишонга тегди, асфаласофилинга кетди, қора қонига беланди, жаҳаннамга кетди. Мана, хотинжон, душман тор-мор бўлди. Биз ғалаба қозондик.

ПОКИЗА. Тўғрику-я, бир оздан кейин душман яна ҳужум қилади-да, дадаси. Менга қаранг, ўзингиз санэпидстанция бошлиғисиз, бу қонхўр чивинларни нега қириб юбормаяпсизлар. Нима, улар қизил китобга киритилганми?

ЖАСУР. Бу газандаларга қарши ҳар хил дори сепяпмиз. Улар гиёвандга ўхшаб, дориларга ўрганиб қоляпти, дори кор қилмаяпти.

ПОКИЗА. Санэпидстанция бошлиғи бўла туриб, сиз шундай деганингиздан кейин, бошқалар нима деркин, хўжайин?

ЖАСУР. Зарари йўқ, ҳаёт курашдан иборат, деган бир донишманд. Қонхўр газандаларга қарши янги қурол ўйлаб топамиз.

ПОКИЗА. Унгача пашшахонада жон ҳовучлаб ўтирар эканмизда, хўжайин...

Алишер ИСОМИДДИНОВ.

* Азиз пучуқ ҳангомалари

● ҲАЁТда шундай одамлар бўладики, уларнинг кўрган-билганлари, бошдан кечирганлари гап-гаштакларда айтилгудек бўлса, беихтиёр табассум қиласан киши. Азиз отанинг ҳам (қаншари паст бўлгани учун уни пучуқ дейишади) ибрат бўлгулик ҳаёт йўллари бор. Бугун шу ҳангомалардан айримларини оқшомхонларга ҳавола этмоқчиман.

Оқини оққа, қорасини қорага

МАҲАЛЛАМИЗДА Пўлат тажанг деган бир йигит бўлар эди. Анча қадрдон эдиқ. Икки марта уйланиб ҳам фарзанд кўрмади. Учинчи марта ўттиз ёшлардаги бир бевага уйлаб қўйдик. Барака топгур келин эрка бўлишига қарамай, худонинг қудрати билан денг ҳар йили биттадан фарзанд кўра бошлади. Тирноққа зор юрган Пўлат тажангни шоширибб қўйганидан ташқари болаларга тўйини қачон қиламиз деб ҳол жонига қўймас эди.

Шу десангиз, ўша кунлари дўконга бахмал, шойи дегандек тоза моллар берилиб, уларни тухум ва жун эвазига тарқатасизлар дейилган эди. Кечки пайт Пўлат тажанг дўконга кириб келди-да:

— Жон ака, ана шу тоза молларингиздан бермасангиз бўлмайди, келинингиз обдон тайинлаб юборди, — деди.

— Пўлатжон, ўзингиздан қолар гап йўқ. Бу тоза моллар тухум ва жунга берилади, — дедим.

— Қанақа жун бўлиши керак? — деб ижикилаб қолди Пўлат тажанг.

— Жун бўлса бўлди. Эчкиникими, қўйникими, фарқи йўқ, — дедим.

— Сартарошхонадаги сочлар ҳам бўлаверадими? — яна ижикилади тажанг.

— Бўлаверади, — дедим. Беш кун ўтгач, тажанг бир қопда жун олиб келди.

— Бурчакка тўкинг, — дедим.

Бурчакка тўкди. Бундай қарасам, жуннинг ярмидан кўпини сартарош хоналардан йиғиб келган экан.

— Пўлатжон, — дедим.— сартарошхонадан йиққан жунларингиз бўлмайди.

— Нега энди бўлмас экан? Ўзингиз айтган эдингиз? — тажанглашди у.

Шунда мен:

— Пўлатжон, сартарошхонадан тўплаган жунларингизни ҳам оламан, аммо улар икки хил экан. Оқини оққа, қорасини қорага ажратиб келинг, — дедим.

Тажангнинг тажанглиги тутган бўлса-да, гап қайтармади. Одамлар кулиб юборишди. Аммо, барибир қўчқордек-қўчқордек ўғил туғиб берган келин ҳурмати ўн метр бахмал берган эдим, тажанг ҳам хурсанд бўлди.

Ўзлари йўқ

ҚИШЛОҒИМИЗДА колхоз тузиладиган бўлиб қолди. «Қизил чойхона»га тумонат одам йиғилди.

Раислик қилувчи:

— Ўртоқлар, мажлисни тартибли олиб бориш учун ҳайъат етти кишидан иборат бўлиши лозим, — деди. — Кимда қандай таклифлар бор? — деб йиғилганларга мурожаат қилди.

— Бизнинг маҳалладан Набижон сайлансин, — деди бир киши. Номзод ўрнидан турди.

— Бизнинг маҳалладан кўрсатамиз, — деди яна биров. Карим бува ўрнидан турди. Шу тарзда ҳайъат аъзоларининг олтитаси кўрсатилди. Охирроқда ўтирган йиртиқ чопон бир киши қўл кўтариб, ўрнидан турди-да:

— Бизнинг маҳалладан Қосимжон сайлансин, — деди.

Мажлисни олиб борувчи:

— Қани, Қосимжон, ўрнингиздан туринг, йиғилганлар сизни кўришсин, — деди.

Шунда ҳеч ким ўрнидан турмади.

Ҳалиги орқада ўтирган киши шартта ўрнидан турди-да:

— Ўзлари йўқ... Марғилонга ҳандалак олиб кетган эдилар, — деди.

Чойхонада кулги кўтарилди.

Ўсарали НИШОНОВ.

УНИ ҳамма танийди. Билган Абдуҳолиқ Мамарасулов, билмаган «Муҳаммадхон» дейди. У ойнаи жаҳонда, саҳнада, кўриниши билан беихтиёр лабингизга кулгу қўнади. Унинг касби шунақа: одамларга кулгу улашиш. Муқимий номли Давлат мусиқали театрида ҳам уни айнан шу фазилатлари учун ҳамкасблари ҳурмат қилишади.

ХАНДАЛАР

● Юртимизда ўз касбига меҳр қўйган, Гиппократ қасамига содиқ, халқимизга садоқат билан хизмат қилаётган шифокорлар озмунчами? Афсуски, онда-сонда бўлса ҳам, шифокорлик касбини чуқур эгалламаган, бировнинг дардини ўзининг дарди деб билмайдиган, ҳатто, беморга лоқайд муомала қиладиганлари ҳам учраб туради.

Қуйида оқшомхонлар эътиборига баъзи шифокорлар ҳаётига оид хандаларни ҳавола этамиз.

УТИБ КЕТАДИ

КАСАЛХОНАДА ётган беморлардан бири ярим кечада тиббий ҳамширадан навбатчи шифокорни чақириб келишни илтимос қилди. Шифокор бемор тепасига келиб сўради:

— Нима безовта қиляпти?

— Қалтираб кетаяпман.

— Ҳозир ёз фасли бўлса, нега қалтирайсиз?

— Билмадим.

— Сизда илгари ҳам шундай ҳолат юз берганми?

— Албатта.

— Қандай вазиятда?

— Қиш фаслида ишга кетаётиб, транспортни узоқ кутиб қолган вақтимда қалтираганман.

— Ундай бўлса тушунарли, сиз хавотирланманг, ҳозирги касалингиз ўша қалтирашнинг асорати, ўтиб кетади.

МЕНИНГ «КАСАЛИМ» ЙЎҚ

САНОБАР опа еттинчи хонада дарсенваль аппарати билан беморнинг юрагини даволаётган эди. Шу вақт хонага мўралаган бошқа ҳамшира:

— Санобар опа, тушлик бўлиб қолди, мен новвойникидан нон олиб чиқаман, — деди.

— Йўқ, Мастурахан, ҳозир ўзим чиқиб келаман.

— Сиз ишингизни давом эттираверинг, менинг «касалим» йўқ.

ЧОПМОҚЧИМИСИЗ?

ШИФОКОР ҳузурига кирган бемор шикоят қилди:

— Дўхтир болам, шу десанг, иштаҳам яхши, уйқу ҳам жойида, фақат, илгари илдам юрадиган одам, икки-уч йилдан бери имиллаб қадам ташлайдиган бўлиб қолдим.

— Поликлиникага машинада келдингизми?

— Йўқ, пиёда.

— Неча ёшга чиқдингиз?

— Саксон тўртга.

— Омон бўлинг, отам, баъзи кексалар етмиш ёшида юра олмай қоляпти, сиз саксон тўрт ёшда чопмоқчимисиз?

НАФАС ЧИҚАРИНГ

ТИББИЙ ҳамшира беморхонага кириб, юрак хасталиги билан янги келган беморнинг билак ва илгига кардиограф аппаратининг ленталарини ўради, юраги устига ноксимон резинкасини қўйиб:

— Чуқур нафас олиб, чиқарманг, — деди.

Орадан ўн секундлар ўтгач, яна тайинлади:

— Энди нафас чиқариб ётаверинг.

Убайдулла АБДУЛЛАЕВ.

МУСАВВИР ТАБАССУМИ

— Синглим, мана шу жавончага сиғадиган китоблардан танлаб берсангиз. Ошнаоғайнилар уйга келганда китоб ўқир экан, деб ўйласин.

— Мен энди кўчага чиқмайман, дада. Пиёда юришга тоқатим йўқ.

— Мени эса сени эркалатиб олиб юрадиган машинам йўқ.

Шуҳрат Субҳонов чизган расмлар.

* Шаҳримиз музейларида

РАНГИН ХАЗИНА

ДУНЁДА шундай хазиналар борки, ундан одамларнинг қадамлари узилмайди. Дарҳақиқат, музейлар тарихий, моддий ва маънавий ёдгорликларни тўплаш, сақлаш, ўрганиш ва ташвиқ қилувчи илмий-маърифий муассасалардир.

Республикамизда эллик олтита давлат музейи ҳамда юздан ортиқ халқ музейлари ишлаб турибди. Уларда ярим миллиондан ошиқ экспонатлар сақланмоқда.

1918 йилнинг апрель ойида Тошкентда санъат музейи ташкил бўлди. Дастлаб музейнинг Ғарбий Европа, рус санъати бўлимида беш юз экспонат мавжуд эди. Рус миллий санъатини тарғиб қилиш мақсадида пайдо бўлган музейга аста-секин ерли аҳолининг маданий мероси ҳам қўйила бошланди. Бунга музей ходимларининг 30-йиллардан бошлаб республика бўйлаб уюштирилган экспедициялари ҳам сабаб бўлди. Бугунги кунга келиб музей 42 мингдан кўпроқ экспонатга эга. Музей ходимлари тўрт қаватли муҳташам бинодаги элликта залда экспонатларнинг етти фоизинигина кўрсатиш имконига эга. Музейдаги ҳамма экспонатларни кўрсатиш учун эса, яна 14—15 та ана шундай бино керак бўлур эди.

Ғарбий Европа, рус санъати, кейинчалик ўзбек халқ амалий ва тасвирий санъати бўлимлари билан бир қаторда 50-йиллардан бошлаб хорижий, шарқ ва қардош республикалар санъати намуналаридан ташкил топган бўлимлар музейни янада бойитиб борди.

Музей хазинабони Турғун ака Дўстаевдан музей экспонатларининг сақланиши қай даражада эканлиги, бинонинг аҳволи ҳақида суриштирдик.

— 1974 йилнинг 30 апрелида архитекторлар М. А. Розенблюм, А. К. Никифоров, И. А. Абдуловлар чизмасига кўра қурилган музейнинг янги биноси очилди. Бу албатта, халқимиз маданий, маънавий ҳаётида катта воқеа бўлди. То бу пайтгача, эски биноларда сигнализация ҳам ўрнатилмаган, асарларнинг ўғирланиши ҳам юз берган, албатта. Янги бинонинг очилиши билан, музей ходимлари учун ҳам бир қатор қулайликлар яратилди. Эндиликда музейимизда томошабинлар учун янгилик бўладиган, уларни дунё санъати билан таништирадиган ибратли ишлар ҳам амалга оширилмоқда. Республикамиз мустақил бўлгач, музей жамоасининг хорижий давлатлар билан ижодий алоқа боғлашлари учун ҳам катта йўллар очилди.

Музейдаги экспонатлар ҳақида гапирадиган бўлсак, суҳбатимиз узоққа чўзилиши табиий. Бир суҳбатнинг ўзида 42 мингдан ошиқ экспонат ҳамда тўртта йирик бўлим фаолияти ҳақида ҳикоя қилишнинг иложи ҳам йўқ. Ўзбек халқ амалий санъати бўлими музейдаги энг катта бўлимлардан ҳисобланади. Суҳбатдошимиз бўлимнинг катта илмий ходими Озода Олимжонова:

— Экспонатлар сони жиҳатидан музейдаги олдинги ўринлардан бирини эгаллаган ўзбек халқ амалий санъати бўлимида ганчга, ёғочга ўйиб ишлаш, кулолчилик, каштачилик, зардўзлик, заргарлик, мато тўқиш ва гул босиш, мисгарлик, гиламдўзлик санъатларидан намуналар қўйилган. Уларда ҳар бир вилоятнинг ўзига хос услубларини, шакл ва ранги жиҳатидан хилма-хиллигини кузатишингиз мумкин.

Каштачиликнинг энг йирик марказларидан ҳисобланган Нурота, Бухоро, Самарқанд, Шаҳрисабз, Тошкентда IX асрнинг охирлари XX аср бошларида яратилган санъат асарларидан ранг-баранг ипаклардан тикилган жойнамоз, сўзана, палак, чойшаб, дорпеч, гулкўрпа, кирпеч, зардеворлар, дўппи, жияк, пешкўрпаларнинг жозибадорлигига қараб кўзингиз қамашади.

XIX аср охирида Бухоро амири саройида зардўзлик устахонаси ишлаб турган. Устахонада фақат эркаклар ишлашган. Музей экспонатлари орасида улар тиккан эркаклар чопони, хотин-қизларнинг нимча ва камзуллари, белбоғлар, кавуш-маҳсилар, болаларнинг ранг-баранг кийим-кечаклари, дўппилар, пулхалта, чойхалталар ҳам бор.

Замонавий санъат бўлимида 15 мингга яқин тасвирий санъат намуналари сақланади. Ўзбекистонда яшаб ижод этган Н. Волков, М. Вербов, О. Татевосьян, П. Беньков каби атоқли рассомларнинг ишлари, Латиф Насриддинов, биринчи ўзбек аёлларидан чиққан рассом Шамсирўй Ҳасанова, Чингиз Аҳмаров, Ўрол Тансиқбоев, Раҳим Аҳмедовлар ишлаган ранг-баранг расмлар, 60-йилларданоқ ўз мухлислари муҳаббатини қозонган Рўзи Чориев, Мақсуд Тўхтаев, Жавлон Умарбеков, Баҳодир Жалоловнинг мўйқаламидан тўкилган дурдоналар, ёш умидли рассомлардан Акмал Нуриддинов, Абдуҳаким Турдиев, Ғофир Қодировнинг суратлари музей фондидан мустаҳкам ўрин олган. Ёшларнинг ишларини кузатар эканмиз. Ўзбекистон тасвирий санъатнинг нақадар бой анъаналарга эга эканлигига амин бўламиз.

Музейдан қайтишда юрагимиздаги бир олам таассуротларни сизлар билан баҳам кўришни истардик. Бўш пайтингизда сиз ҳам бир марта бўлсада, санъат музейини кўриш учун йўлга чиқинг. Уйингизга албатта хушкайфият, нурли туйғулар, майин табассум билан қайтишингизга ишонамиз.

Малика ХИДИРОВА.

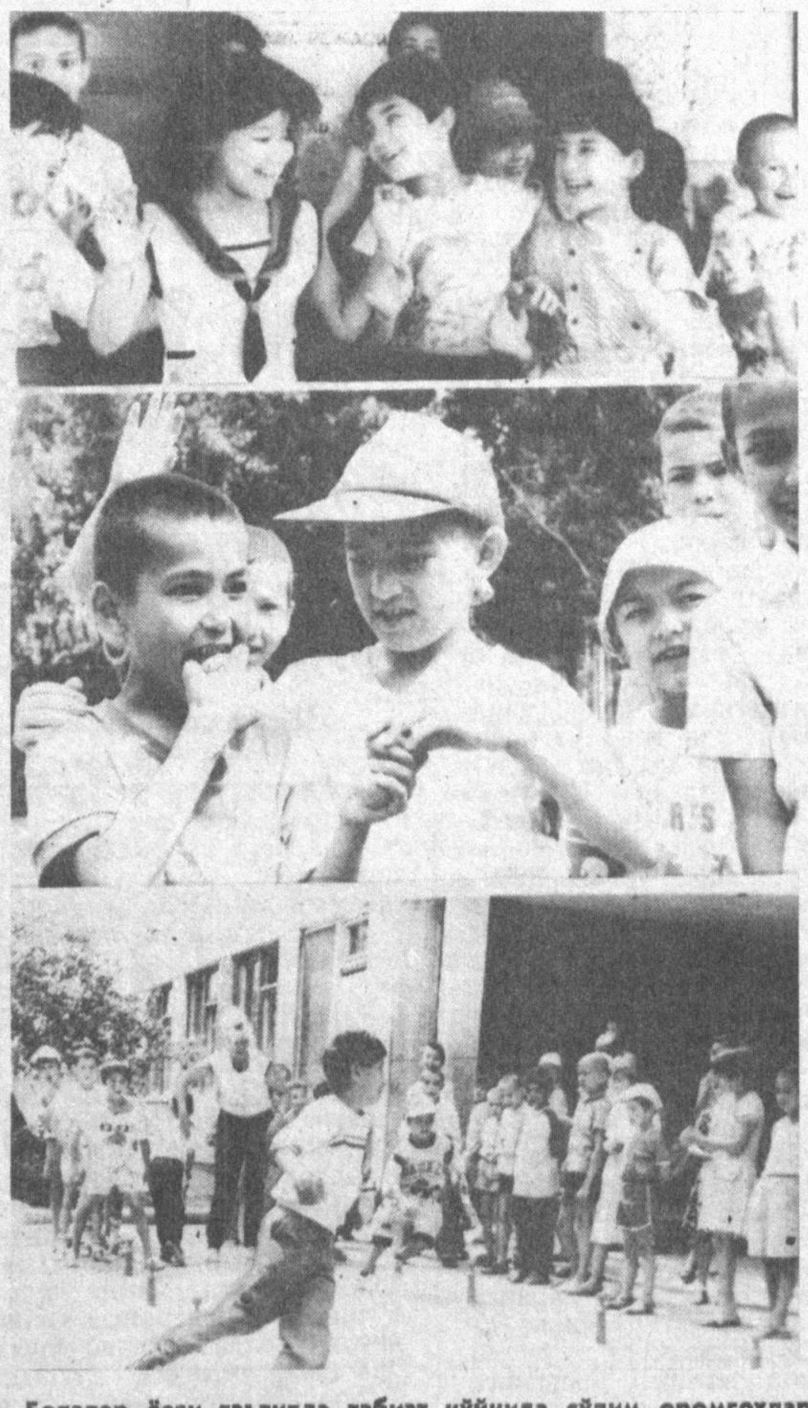

Болалар ёзги таътилда табиат қўйнида сўлим оромгоҳлар бағрида маза қилиб дам оладилар. Шаҳримизнинг 146-мактабида ташкил этилган «Иқбол» болалар соғломлаштириш оромгоҳи ҳам яна болажонларга бағрини очди. Уларга мазмунли ҳордиқ чиқариш учун оромгоҳда барча шарт-шароитлар яратилган. Сиз кўриб турган суратларда оромгоҳ ҳаёти акс этган.

Равиль Альбеков олган сурат.

* Ҳамшаҳарларимиз

ТЎГАРАКДАН БОШЛАНГАН ЭДИ

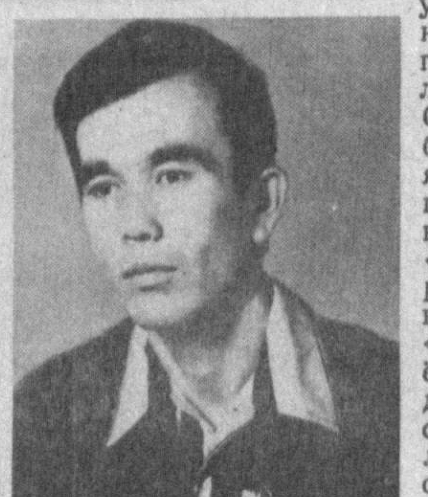

ЭРГАШ Раҳимов: «Мендаги санъатга ҳавас машҳур артист Олим Хўжаевнинг Навоий, Ҳамза, Хамлет, Давронбек ролларини ўйнаганини саҳнада, кинода кўриб уйғонган», деб эслайди. Шундан сўнг у бир умр саҳна фидойиси бўлиб қолган. Бу фидойилик, ишқибозлик ёш Эргашни 1961 йили Н. Островский номли кашшофлар саройи қошидаги драма тўгарагига етаклаб келди. Тўгаракка Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Учқун Раҳмон раҳбарлик қиларди. У ёш Эргашдаги интилишни, фидойиликни пайқаб, ўз ҳунарини, саҳна сирларини янги шогирдга аямай ўргата бошлади. 1967 йилгача драма тўгарагининг фаол ва ўз-ўзига талабчан қатнашчиси бўлган Эргаш Раҳимов бу йилларда «Даъвогарлар» пьесасида Одилов, «Абдулла Набиев» драмасида Тўрабек, «Пўлат қандай тобланди» инсценировкасида Павел Корчагин образларини дўндириб ижро этди.

Ўрта мактабни тугатгач Эргаш тўқимачилар саройи қошидаги халқ театрига йўл олди. Бу театрга Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Аҳмад Юнусов раҳбарлик қиларди, у талантли ёш актёрни илиқ қаршилади. Ундаги маҳорат, интилиш уни 1971 йили Йўлдош Охунбобоев номли Ёш томошабинлар театрига етаклаб келди. Актёр ўз орзуси ушалишини, бахтини шу театрдан топди. Театрда у эл ардоқлаган машҳур санъаткорлар Карим Хонкелдиев, Воҳид Қодиров, Бадал Нурмуҳамедов кабилар билан елкама-елка туриб ишлади.

Эргаш театрда ишлаб турар экан, ўқиш-ўрганишни ҳам асло унутгани йўқ. У 1972 йилда Тошкентдаги Островский номидаги театр ва рассомчилик санъати олийгоҳининг актёрлик куллиётига сиртдан ўқишга кирди. Бу даргоҳда унга Турсунбой Исроилов, Арсен Исмоилов каби муаллимлар устозлик қилиб, актёрлик маҳоратининг сир-синоатларини ўргатдилар. Бу маҳорат сирларини ўрганиш ўзи ишлаб турган театрда қўл келди. Ундаги маҳоратга интилиш театр режиссёрлари Мирзакарим Бобоев, Омон Шариповларнинг эътиборини тортди. Унга янги-янги ролларни ишониб топшира бошладилар. Эргашнинг театрда ижро этган «Шум бола» асаридаги Сариҳожи, «Суқатой конфетвой» эртагидаги Чалавой, «Яраш-яраш» эртагида куёв, «Кеча ва кундуз» асарида Зокир, «Оқ кема» пьесасида Мўмин чол, «Етти миллион умр» драмасида Ўтен образлари ёш томошабинларнинг олқишларига сазовор бўлди.

Эргаш Раҳимовнинг ижод қирралари «ойнаи жаҳон»да намойиш этилган видеофильм, кўп серияли телетеатр кўрсатувларида яна ҳам очилди, «Ойнаи жаҳон»нинг етакчи режиссёри, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Мақсуд Юнусов Эргаш ҳақида шундай дейди:

— У «Юлдузли тунлар» романи асосидаги яратилган видеофильмда Асадали, «Лайли ва Мажнун»да элчи, «Кишан»да Холмурод, «Кеча ва кундуз»да Матхолиқ образларини чиройли ижро эта олди. Эргашнинг катта ютуғи — унга берилган образни астойдил ўрганади, сўнг ижро этади. У образларнинг бир-бирига ўхшамаслигига интилади. Шундай актёрлар билан ишлаш ҳар қачон осон бўлади...

Мана у 22 йилдан буён театрда ишлар экан, изланишдан, интилишдан асло толгани йўқ. Ҳамон янги-янги образлар яратиш иштиёқида.

ТЎЛҚИН.

* Бу—қизиқ

РОБИНЗОН КРУЗО КИМ?

ДАНИЭЛЬ Дефонинг «Робинзон Крузо» номли саргузашт романини ўқимаган, экранда кўрмаган одамнинг ўзи бўлмаса керак. Хўш, қўрқмас бардошли, сабр-тоқатли Робинзон Крузо ким эди? У муаллиф яратган қаҳрамонми ёки тарихий шахсми?

1719 йилнинг апрель ойида Лондонда «Кема ҳалокатидан кейин барча экипаждан ёлғиз ўзи тирик қолиб, Америка қуруқлиги Ориноко дарёсига яқин ерда, элсиз оролда қолиб, йигирма саккиз йил танҳо ҳаёт кечирган ҳамда денгиз қароқчилари тасодифан қутқарган денгизчи Робинзон Крузонинг ўзи ёзган ғаройиб воқеалар» узун сарлавҳа остида нашр этилган бу китоб орадан уч асрга яқин вақт ўтса ҳам севиб ўқилмоқда.

Даниэль Дефо асарини таҳлил қилган кўплаб адабиётчиларнинг фикрича, Робинзон Крузонинг прототипи шотландиялик денгизчи Александр Селькирк экан. У инглиз кемасига ёшлигидан ёлланиб саёҳат сир-асрорларини пухта ўзлаштириб, кўп ўтмай старшина даражасига кўтарилади. 28 ёшида ўн саккиз замбаракли «Сенк Портс» кемасида капитан Стредлингнинг ихтиёрида штурман бўлади.

1704 йили бу кема денгизчилари Жанубий Америка қирғоғида қароқчилик билан шуғулланишади. Мол-дунё талашиб, улар орасида келишмовчилик келиб чиқади. Денгизчиларнинг аксарияти уддабуронлиги, қобилияти учун Александр Селькиркни қўллашарди, Шунинг учун бўлса керак, капитан уни хуш кўрмасди.

Кунлардан бир кун уммонда кучли довул кўтарилиб, тўлқинлар кемадагиларни жунбушга келтиради. Капитан бу сафар ҳам ўзининг ожизлигини билдиради. Унга қарши чиққан денгизчиларни ҳимоя қилган штурман Селькирк кемани ҳалокатдан сақлаб қолиш учун кўп куч сарфлайди.

Довул босилганда кемадагилар уч кичик оролни кўриб қолишади. Улардан бирига лангар туширишади. Табиатан қўрқмас, бир сўзли Селькирк капитанга кемадан тушириб қолдиришни илтимос қилади. Капитанга шу керак эди. У розилик беради. Капитан шотландиялик мард ва жасур денгизчига милтиқ, ўқдори, кийим-кечак, озиқ-овқат, китоблар бериб, элсиз оролда қолдириб кетади.

Бир ўзи қолган Селькирк бир неча кун ҳаракатсиз еб-ичиб ётади. Бироқ, озиқ-овқат тугаб, хатар пайдо бўлишини сезгач, у ишга киришади. Ёшлигидан меҳнатсевар, жисмонан бақувват, чаққон, топқир денгизчи қишга тайёргарлик кўра бошлайди. Унинг кейинги тақдири сиз билан биз ўқиган китобдагидек давом этади.

Ҳозир Робинзон — Селькирк йигирма саккиз йил ҳаёт кечирган орол унинг номи билан аталади, ватанида эса унинг ҳурмати учун ҳайкал ўрнатилган.

Қодир ТУРОБОВ тайёрлаган.

* «02» хабар беради

ЖИНОЯТ ЖАЗОСИЗ ҚОЛМАЙДИ

⊙ 5 июнь куни тунда номаълум кимса Файзулла Хўжаев кўчасида жойлашган дўкон томини бузиб, ўзининг ёвуз ниятини амалга оширмоқчи бўлди. Бироқ ушбу дўкон марказлаштирилган қўриқлаш постига улангаплиги сабабли пост ходимларининг саъй-ҳаракатлари билан ижарадаги «Ўзбеккабель» ишлаб чиқариш бирлашмасининг ишчиси С. жиноят устида қўлга олинди.

⊙ Шу куни тунги соат 5 дан 40 дақиқа ўтганида «Тула» мотороллерини ўғирлашга уринган 1-трамвай депоси ҳайдовчиси ва унинг ҳеч қаерда ишламайдиган шериги милиция ходимлари томонидан ушланди.

⊙ 5 июнь соат 13 ларда икки номаълум кимса «Олой» бозорида бир фуқаронинг 100 АҚШ долларини тортиб олиб, жуфтакни ростламоқчи бўлиб турганида милиция ходимлари томонидан қўлга олинди. Дастлабки тергов маълумотларига қараганда талончилардан бири наманганлик А. В. бўлиб, ҳеч қаерда бирор-бир фойдали иш билан шуғулланмас экан.

⊙ Яна шу куни соат 22 ларда пойтахтдаги ётоқхоналарнинг бирида истиқомат қилувчи Б. ҳали аниқланмаган сабабларга кўра электр симини қўшни хонадаги кимсанинг бўйнига сиртмоқ қилиб бўғиб ўлдирмоқчи бўлиб уринаётганида милиция ходимлари томонидан ушланди. Ҳозир мазкур жиноят юзасидан дастлабки тергов ишлари олиб борилмоқда.

⊙ 6 июнь куни тунги соат 01 дан 30 дақиқа ўтганида ишининг тайини йўқ кимса Лисунов кўчасида жойлашган дорихонанинг ойнасини синдириб ичкаридаги дори-дармонларни ўғирлаб кетмоқчи бўлиб турганида тартиб посбонлари томонидан қўлга олинди. Дори-дармонлар дорихонага қайтариб берилди.

⊙ Шу куни соат 12 дан 30 дақиқа ўтганида номаълум кимсанинг 3-Қўйлиқ даҳасидаги уйларнинг бирига кириб хонадондаги буюмларни ўғирлаганлиги ҳақида милицияга хабар беришди. Тезлик билан кўрилган чора-тадбирлар натижасида ушбу ўғирликни содир этган Сирдарё вилоятида истиқомат қилувчи каззоблар қўлга олинди.

⊙ Шу куни пешин чоғида Қорасув бозорида тожикистонлик фуқарони қўрқитиш йўли билан унинг 50 минг Россия рублини олиб қўйишгани тўғрисида Миробод тумани ички ишлар бўлимига хабар беришди. Кўрилган тезкор чоралар натижасида зангиоталик зўравон қўлга олинди. 50 минг рубль ўз эгасига қайтариб берилди.

⊙ 7 июнь куни номаълум шахс метро-бекатига кириб кетаётган «Юлдуз» кичик корхонаси директори ўринбосарининг 860 минг сўм-купонини ўғирлаб қочиб қолди. Бироқ ўғри узоққа кетолмади. Дастлабки маълумотларга қараганда унинг ТошДУ талабаси эканлиги аниқланди, тергов давом этмоқда.

⊙ Яна шу куни соат 16 дан 10 дақиқа ўтганида Марказ-2 мавзесида калитни қўлга киритиш йўли билан қаровсиз қолган ВАЗ-2121 автомашинасини ўғирлашга уринган кимса Давлат автомобиль назорати ходимлари томонидан қўлга олинди.

⊙ 8 июнь куни жиноят-қидирув хизмати ходимлари томонидан Чилонзор даҳаси, 12-мавзеда 6,5 калибрли қўлбола тўппончаси билан Наманган шаҳридан келган шахс қўлга олинди.

⊙ 9 июнь куни соат 14 дан 30 дақиқа ўтганида Тошкент лифт ремонт трести электр механиги шу корхонадан «Рекорд-Ц-275» русумидаги телевизорни ўғирлаб олиб чиқиб кетаётганида милиция ходимлари томонидан ушланди.

Тошкент шаҳар Ички Ишлар бош бошқармасининг матбуот хизмати.

* Табиат ажойиботлари

ҚОНИ СОВУҚ ЖОНИВОРЛАР

ЕР юзидаги барча жонзотлар — бактериядан токи инсонгача ўта турли-туман, ҳаттоки ақл бовар қилмайдиган шароитларда яшашга мослашган. Бунинг асосий сабаби шундаки, тирик жонзотлар ҳаёти ташқи муҳитнинг анчагина тор доирасида амалга ошади. Ҳар бир жониворнинг яшаб кетиши учун маълум даражада ҳарорат, намлик, ёруғлик ва ҳоказолар керак. Бироқ ҳаёт бундай чекланган шароитлардан ташқарида ҳам давом этиши мумкин экан.

Баъзи бир сув ўтлари қайнар булоқларда 75 даража совуқда, бактерияларнинг маълум турлари эса ҳатто 100 даража совуқда ҳам яшар экан. Арктика балиқлари ҳароратини музлаш даражасидан пасайиб кетган сувда ҳаёт кечира олади. Айрим ҳашаротларнинг ғумбаклари эса 45 даража совуқда ҳам ҳалок бўлмайди. Ана шундай таажжубланарли ҳодисалар тирик мавжудотларнинг яшаш шароитига ғоят мосланувчанлиги билан изоҳланади.

Хўш, нима учун бактерияларнинг маълум турлари ёки айрим ҳашаротларгина ана шундай шароитга мослаша олади? Умуман, жониворларни янги шароитларга тарқалиши, яъни ўз ареалини кенгайтириши нимага боғлиқ? Кўпчилик олимларнинг фикрича, турларни аниқроғи, популяцияларни янги шароитга мослашиши улардаги хромосома генларининг турли-туманлигига боғлиқ экан. Масалан, совуқ қонли мавжудотларнинг тана ҳарорати ташқи муҳит ҳарорати билан белгилансада Антарктикада тарқалган кўпчилик умуртқалилар ва балиқлар совуқ ҳароратда яшайдилар. Тропиканинг чучук сувларида яшовчи баъзи бир балиқлар ҳарорати 43 даража бўлган совуқ сувда яшай олади.

Хўш, ана шундай паст ҳароратга балиқлар қандай мослашади? Гап шундаки, Арктика ва Антарктида сувларида яшайдиган йўл-йўл ва ола-була балиқлар қонида биологик антифриз модда бўлади. Бу модда қоннинг музлаш даражасини икки даража совуққача пасайтиради. Антифриз таркиби карбон сувлари билан боғланган оқсиллардан иборат бўлиб, балиқ тана суюқликлари билан аралашган бўлади. У тана ҳужайрасини музлаб қолишдан сақлайди. Балиқ танасидаги антифризнинг миқдори жонивор яшаб турган шароитга қараб ўзгариб туради.

Совуқ қонли ҳайвонларнинг тана ҳароратини баъзан ташқи муҳит ҳароратига тўғри келмаслигини ҳамма ҳам билмаса керак. Масалан, ҳашаротларда учиш олдидан кўзга ташланадиган мускул қисқаришлари туфайли гавда ҳарорати 35-40 даражагача кўтарилади. Бундай ҳолатни баъзи бир балиқларда ҳам кузатиш мумкин. Масалан, акула тез сузган пайтида унинг тана ҳарорати ташқи муҳит ҳароратидан 5-10 даража юқори бўлади. Гавда ҳароратининг кўтарилиши мускулларнинг фаол иши туфайли юзага келади. Бир сўз билан айтганда, табиат ўз аъзоларини ҳар қандай ҳолатда ҳам ўлим чангалига ташлаб қўймас, балки уларни шароитга мослаштирар экан.

Яҳё ДАВЛАТОВ, биология фанлари доктори.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ ТОШКЕНТ РАДИОТЕХНИКА ТЕХНИКУМИ 1994—1995 ЎҚУВ ЙИЛИ УЧУН

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ТЕХНИКУМ ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА МУТАХАССИСЛАР ТАЙЁРЛАЙДИ:

— «Радиоаппаратларни лойиҳалаш ва ишлаб чиқариш» мутахассислари — РАДИОТЕХНИКЛАР (кундузги бўлимга — 9-11 синф ҳажмида, кечки бўлимга—11 синф ҳажмида);

— «Материалларга дастгоҳларда ва автоматлаштирилган тармоқларда ишлов бериш» мутахассислари — ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГЛАР (кундузги бўлимга—9-11 синф ҳажмида, кечки бўлимга —11 синф ҳажмида);

— «Интеграл микросхемалар ишлаб чиқариш технологияси» мутахассислари — ТЕХНИК-ТЕХНОЛОГЛАР (кундузги бўлимга—9-11 синф ҳажмида);

— «Ҳаво транспорти ҳаракатини бошқариш» мутахассислари — АВИАДИСПЕТЧЕРЛАР (кундузги бўлимга—11 синф ҳажмида).

Ўқишлар техникумда ўзбек ва рус тилларида олиб борилади. Техникумга қабул қилинган ўқувчилар мавжуд қоидаларга асосан стипендия билан таъминланадилар.

ТЕХНИКУМ ҚОШИДА ЁТОҚХОНА ЙЎҚ.

Кундузги бўлимга:

9-синф ҳажмида—1 июндан 1 августгача;
11-синф ҳажмида—1 июндан 15 августгача.

Кечки бўлимга:

11-синф ҳажмида—1 июндан 15 сентябргача.

ҳужжатлар қабул қилинади.

ТЕХНИКУМГА КИРИШ МАСАЛАЛАРИ БЎЙИЧА ҚУЙИДАГИ МАНЗИЛГА ҚАБУЛ КОМИССИЯСИГА МУРОЖААТ ҚИЛИНСИН: **Тошкент шаҳри, «Чилонзор» мавзеси, 20-«Д» даҳаси, Катта Қаъни (собиқ Пограничная) кўчаси, 52-уй. Тошкент радиотехника техникуми.**

Маълумотлар учун телефонлар: **76-67-98, 74-26-89.** 69, 78-автобусларнинг «Радиотехникум» бекати, 17-трамвайнинг «Уй-рўзғор моллари» дўкони бекати, 6, 19-троллейбусларнинг «Д» 20-даҳаси бекати.

Қабул комиссиялари ҳар куни соат 9 дан 18.00 гача, шанба кунлари соат 9 дан 16.00 гача ишлайди.

«АЛПОМИШ» спорт саройи ва «МУЗГУЛ» фирмаси 25, 26 июнь соат 18.00 да

«АЛЬТ-ХАОС» синтез-шоу гуруҳи иштирокида

РАВШАН БЕКЧОНОВ ҳузурида

ўтказиладиган

ОҚШОМ МЮЗИК-ДЭНС-ПЛЭЙ-ШОУ

ШАНБА УИК-ЭНДИНИ

НАМОЙИШ ЭТАДИ

Ушбу истироҳат кечасининг асосий мазмуни оромбахш куй ва қўшиқлар, ўйинлар, совринли ўйинлар, дискотека, ёшлар гуруҳлари ва меҳмонларнинг чиқишлари, ўзингни ва ўз иқтидорингни оммага танитиш ва ҳоказолардан иборат.

Бу оқшом: «ЭСКИ ШАҲАР» гуруҳи, «ОЛОВ» гуруҳи ва ВАГИФ ЗОКИРОВ

азиз меҳмонимиздир.

КЕЧАГА ТАШРИФ БУЮРГАН ҲАР БИР 1000-МЕҲМОН ПУЛ МУКОФОТИ СОВРИНДОРИ БЎЛАДИ.

Чипталар «Алпомиш» Спорт саройи кассаларида ва ваколатли кассирлар томонидан сотилмоқда.

Телефонлар: 46-03-12, 47-70-31.

ЎЗ-ДЭУ
ЭЛЕКТРОНИКС

Узбек–Қурия қўшма корхонаси доимий ишга

- микросхемалар йиғувчилар
- микропайванд операторлар
- радиомонтажчилар
- радиоэлектрон аппаратураларни ростловчиларини

ТАКЛИФ ЭТАДИ

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Юнусобод даҳаси, Корақамиш кучаси, 2-уй.
25, 28, 29 – трамвайлар; 24 – автобус;
112 – маршрут таксиларнинг. Трамвай халқаси бекати.

Тошкент экскаватор ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бирлашма тижорат марказининг директор муовини

Шуҳрат Абдукаримович ИСАХЎЖАЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзолари, қариндош-уруғларига ҳамдардлик изҳор этади.

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноати институти ректорати, жамоат ташкилотлари архив мудири Р. Расуловга падари бузруквори

ЁДГОР отанинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзбектеатр» жумҳурият ижодий ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси бирлашма ходими Б. Р. Ёқубовга онаси

Марьям Мадраҳимовна ЁҚУБОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Бош муҳаррир
Эркин ЭРНАЗАРОВ.

Тошкент оқшоми

Муассис: Тошкент шаҳар ҳокимлиги

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида рўйхатга олинган. Рўйхат сони ~ 10.

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, ГСП, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефонлар: хатлар ~ 33-29-70; эълон ва тижорат хабарларини жойлаштириш масалалари бўйича~ 56-54-68, 32-56-66.

Эълонлар ва тижорат хабарлари аниқ ва тўғрилиги учун жавобгарлик уларни берган ташкилот ва шахслар зиммасидадир.

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки "Тошкент почтаси" шаҳар почта корхонасининг фойдаланиш бўлимига ~ 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Ҳажми ~ 2 босма табоқ. Офсет усулда чоп этилади. Қоғоз бичими - А-2. Нашр кўрсаткичи - 64690.

"Шарқ" нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: "Буюк Турон" кўчаси, 41-уй.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Буюртма Г—993. • Босмага бериш вақти 11.30. • Босмага берилди 11.00. 1 2 3 4 5 6.